МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет фінансів

Кафедра банківської справи та страхування

галузь знань	07 Управління та адміністрування
спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітня програма	Цифровий банкінг

Форма навчання: *Денна*

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему **«Фінансові інновації на ринку банківських послуг»**

здобувача Миколаєнка Юрія Володимировича _____
(ПІБ здобувача) *(підпис здобувача)*

Науковий керівник:
доцент, канд.екон.наук.
(вчене звання, наукова ступінь)

Нікітін А.В.
(підпис) *(Прізвище, ініціали)*

Робота допущена до захисту перед Екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри банківської справи та страхування:
доктор економічних наук, професор _____ Примостка Л.О.
(підпис)

Київ 2023

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 48 сторінрк, 16 таблиць, 5 рисунків, перелік джерел посилання з 52 найменувань, 3 додатки на 3 сторінках.

«Фінансові інновації на ринку банківських послуг»

Об'єктом дослідження є діяльність банків України.

Предметом дослідження є фінансові інновації в банківських продуктах і послугах.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – вдосконалення теоретичних та практичних засад розробки та впровадження фінансових інноваційних продуктів і послуг у банківському бізнесі.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- з'ясувати теоретичні засади, що стосуються фінансових інновацій взагалі та у банківській сфері;
- дослідити історію, суть, зміст основних фінансових інновацій, їх класифікацію;
- дослідити кращі світові практики та проаналізувати відмінності в точках зору провідних науковців на проблему;
- користуючись актуальним та коректним статистичним та фактичним матеріалом, охарактеризувати сучасний стан і розвиток фінансових інновацій в банках України на матеріалах обраного банку та його основних конкурентів в розрізі основних продуктів та типів клієнтів;
- визначити основні напрямки розвитку фінансових інновацій в банках України;
- надати аргументовані висновки та пропозиції;

Практичне значення отриманих результатів. Практичне значення відбулось шляхом впровадження результатів на базі АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК» та полягає у подальшому використанні пропозицій автора, впровадженні їх у практику банківської діяльності з метою удосконалення фінансових інновацій на ринку банківських послуг.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2023.

Рік захисту роботи 2023.

Ключові слова: інновація, фінансова інновація, банк, СЕП, платежі, перекази, технології, послуги, ощадно-капіталотворчі продукти, кредитно-інвестиційні продукти

ЗМІСТ

ВСТУП……...……..3

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ.……..……..5

1.1 Поняття і сутність фінансових інновацій……..……..5

1.2 Фінансові інновації у банківській сфері……..……..…….13

РОЗДІЛ 2 ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ БАНКІВ В УКРАЇНІ (на прикладі АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК») ……..…..…….……..24

2.1 Фінансові інновації в платіжно-розрахункових продуктах банків…….…24

2.2 Фінансові інновації в кредитно-інвестиційних та ощадно-капіталотворчих продуктах банків……..……..32

2.3 Проблеми та шляхи розвитку фінансових інновацій банків України…..……39

ВИСНОВКИ…….…….……...….46

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ...……..……49

ДОДАТКИ……...……..……55

ВСТУП

Актуальність теми. Важливим фактором сучасного етапу розвитку банківських послуг є розвиток технологічних інновацій, які були рушійною силою фундаментальних структурних змін у банківському секторі, оскільки вони буквально виходять за межі простору та часу, уможливлюючи відкриття в обидві сторони. Фінансові інновації нерозривно пов'язані з використанням інформаційних технологій. Водночас впровадження нових фінансових продуктів сприяє появі нових фінансових технологій, оскільки сьогодні вони розробляються лише за допомогою сучасних IT-технологій, тому фінансові інновації передбачають впровадження нових технологій та нових фінансових продуктів для фінансових операцій банків.

Вітчизняними розробниками теорії фінансових інновацій у банківській сфері є: Прімостка Л.О., Охріменко І.Б., Нікітін А.В., Вікулов В.С., Коваленко В.В., Нікіфоров П.О., Третьякова О.В., Харбара В.М та багато інших.. Дослідження зарубіжних вчених також розглядають різні теорії фінансових інновацій та аналізують інноваційні процеси в різних секторах економіки.

Розробляючи проблему фінансових інновацій, науковці керуються питанням включення українського банківського сектору в нову економіку, що формується, як конкурентного учасника. Науковці, які досліджують подібні питання, обговорюють впровадження фінансових інновацій у роботу кредитних установ, враховують основний напрямок інноваційної політики комерційного банку, а також інноваційне управління ризиками.

Тому виникає потреба у наукових дослідженнях, спрямованих на вирішення проблем впровадження та розвитку фінансових інновацій у банківській сфері.

Мета бакалаврської роботи: вдосконалення теоретичних та практичних

засад розробки та впровадження фінансових інноваційних продуктів і послуг у банківському бізнесі.

Згідно мети було поставлено такі завдання для дослідження у кваліфікаційній роботі:

- з’ясувати теоретичні засади, що стосуються фінансових інновацій взагалі та у банківській сфері;
- дослідити історію, суть, зміст основних фінансових інновацій, їх класифікацію;
- дослідити кращі світові практики та проаналізувати відмінності в точках зору провідних науковців на проблему;
- користуючись актуальним та коректним статистичним та фактичним матеріалом, охарактеризувати сучасний стан і фінансових інновацій в банках України на матеріалах обраного банку та його основних конкурентів в розрізі основних продуктів та типів клієнтів;
- визначити основні напрямки розвитку фінансових інновацій в банках України;
- надати аргументовані висновки та пропозиції;

Об’єкт дослідження: діяльність банків України.

Предмет дослідження: фінансові інновації в банківських продуктах і послугах.

Методи дослідження. У процесі виконання роботи були використані наступні загальнонаукові та спеціалізовані методи дослідження, зокрема аналітико-системний підхід в оцінці рівня фінансової інноваційності – при визначенні складових інноваційного розвитку банків та порівняльно-порівняльний аналіз тез і авторефератів; оцінення інноваційного розвитку обраного банку на основі методу порівняння та синтезу.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

1.1 Поняття і сутність фінансових інновацій

Під терміном «інновація» слід розуміти нововведення у сфері технологічного розвитку та організації бізнес-процесів, що ґрунтується насамперед на використанні передових досягнень у різних галузях науки [1, с.254].

Приклади інновацій можна знайти в різних секторах економіки. Основним критерієм визнання того чи іншого рішення інноваційним є обов'язкове вдосконалення технології або управлінського процесу при його реалізації.

Інновація генерується шляхом використання результатів наукових розробок, спрямованих на вдосконалення процесу виробництва, економічних правових і соціальних відносин у різних сферах суспільства [6, с.154].

Один із основоположників інноваційної теорії Ю.А. Шумпетер, який вперше використав термін «інновація» в 1911 році у своїй «Теорії економічного розвитку», розумів це як п’ять типів інновацій, які характеризуються концепцією «демонстрації нових комбінацій»: принципово створення нового продукту або товару, характеризуються новими властивостями трапляються; впровадження нових технологій; розвиток нового ринку; доступ до нових джерел ресурсів; Перегляд умов організації філії [8, с. 132-133] є.

У документі «Керівні принципи Осло» ст. 146, розроблені Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), визначено інновацію як «введення в користування нового або суттєво покращеного продукту (кращого або послуги) або процесу, нового методу комерціалізації або нового організаційного методу у корпоративній практиці, організації роботи чи зовнішніх відносинах» [11].

У Законі України «Про інноваційну діяльність» визначено: визначено, що «інноваціями є новостворені (застосовувані) та (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція чи послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничо-технічного, адміністративного, комерційного чи іншого характеру, за структурою покращена якість продукції яка покращує соціальну сферу». «Інноваційна діяльність спрямована на використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок, що призводить до випуску нових конкурентоспроможних товарів і послуг» 12].

Так, Д.І.Кокурін і В.С. Волков визначає фінансову інновацію як кінцевий результат інноваційної діяльності у фінансах, реалізований як новий продукт або процес. Автори наводять нові технології проведення фінансових операцій на основі комп'ютерних технологій, а також нові фінансові продукти: похідні цінні папери, системи продажу цінних паперів, нові види гарантійних зобов'язань.

За їх словами, завдяки постійному руху фінансових активів і пасивів фінансовий сектор є дуже динамічною системою, що сприяє широті та глибині зв'язків фінансового ринку із зовнішнім середовищем та провокує технологічні зміни.

Р. Наполі визначає фінансову інновацію так:

1) новизна товару чи послуги або значне покращення їх характеристик;

2) нове або значне вдосконалення методу, обладнання чи навичок;

3) значне поліпшення характеристик пропонованого продукту (послуги), методів, обладнання чи навичок, що використовувалися раніше [25, с. 216] .

У таблиці 1.1 систематизував підходи науковців до визначення терміну «фінансова інновація».

Таблиця 1.1 - Підходи науковців до визначення терміну «фінансова інновація».

Автор	Визначення
М. Міллер	Фінансові інновації – це зміни фінансових інститутів та інструментів [11, с.463].
П. Туфано	Фінансові інновації – це створення та розповсюдження нових фінансових інструментів, а також фінансових технологій, інститутів і ринків [12, С. 315].
В. Федоренко	Фінансові інновації – це процеси розробки та впровадження в обіг нових фінансових інструментів і технологій фінансового інвестування [13, С. 47].
Г. Азаренкова	Фінансові інновації – це методи, які використовують підприємства для роботи з новими видами фінансових активів або здійснення нових операцій з уже існуючими активами [14, с.78].
О. Мозговий	Фінансові інновації – це нові фінансові інструменти та фінансові технології [15, с.19].
Г. Белінська	Фінансові інновації – це поява нових ідей або вдосконалень (комбінацій) уже відомого, спрямованих на підвищення прибутковості чи зниження ризикованості фінансових операцій і реалізованих у вигляді фінансового продукту чи технології [16, с.

Правильним, на мою думку, є Н.М. Пантеліва, який розуміє фінансові інновації як «результат творчого пошуку нового підходу до вирішення проблеми у фінансовій галузі, який реалізується шляхом створення та поширення нових фінансових продуктів, послуг, інструментів, технологій, процесів та організаційних форм, Це забезпечує фінансову стабільність і конкурентоспроможність в умовах ефективного управління фінансовими ресурсами та ризиками та в умовах мінливості, невизначеності та інформаційної асиметрії в економічному середовищі» [22, с.28].

П.С. Туфано виділяє шість основних функцій фінансових інновацій, які, на його думку, також характеризують причини їх появи: [12]

1) існують інновації, які забезпечують ефективне функціонування «недосконалих ринків» шляхом полегшення вільного руху фінансів і хеджування ризиків;

2) зниження наслідків інформаційної асиметрії у фінансовому секторі;

3) зниження трансакційних витрат;

4) зниження податків і усунення нормативного дефіциту;

5) посилення процесів глобалізації та інтернаціоналізації фінансових ринків із застосуванням нових методів управління ризиками;

6) технологічніт аінформаційні зміни які стимулюють інновації.

Наприклад, нові методи андеррайтингу (OpenIPO), створення портфелів акцій (folioFN), нові ринки цінних паперів і засоби здійснення безпечних транзакцій, нові системи управління ризиками, онлайн-сервіси пенсійного планування тощо [24, с.2].

Таким чином, можна виділити наступні інноваційні характеристики:

1. Використання різних стратегій у роботі учасника ринку.

2. Опанування нові підходи до конкурентоспроможності, а також знайти кращі способи конкурувати.

3. Створення конкурентних переваг шляхом створення нових вигідних позицій на ринку та примусового заповнення сегментів ринку, на які не звертали уваги конкуренти.

З точки зору системного підходу до оцінки інноваційних процесів заслуговує на увагу розроблений Дж. Сінкімолом. вірогідну модель фінансових інновацій у банківській справі, висвітлюючи основні причини її формування та використання.

Ця модель була названа «ТОРКА» (англ. – TRICK) і має такий вигляд:

TRICK + Rational Self-Interest => Financial Innovation, [8, с. 10–22].

де Т – технологія надання фінансових послуг, що впливає на трансформацію внутрішньовиробничих процесів фінансової установи, її предметну спеціалізацію, організаційну структуру тощо;

О – лібералізація регулювання, використання методів обходу законодавчих та нормативних обмежень, які сприяють розширенню інвестиційних можливостей та розвитку нових видів продукції та послуг;

Р – процентний ризик, який характеризує волатильність темпів інфляції, рівня процентних ставок, а також рівня економічної активності;

К - споживча конкуренція, у міру її зростання споживачі отримають вигоду від зниження цін і ширшої пропозиції фінансових продуктів і послуг, а банківські установи - від підвищення ефективності за рахунок збільшення масштабів, асортименту або спільних проектів;

А – достатність капіталу, яка контролює всі види ризиків;

Дане визначення поняття «фінансова інновація» схематично подано на рис. 1.1, де показано взаємозв'язок окремих компонентів класифікації за місцем розташування та масштабами появи та використання нових об'єктів, інноваційних продуктів, матеріалів, послуг і технологій як між собою, так і з об'єктами фінансової інфраструктури та механізмами регулювання та нагляду за діяльністю фінансових інститутів, а також визначено можливі результати впровадження та використання фінансових інновацій у фінансовому секторі.

Рис. 1.1 - Структурна схема поняття «фінансова інновація»

Джерело: розроблено автором на основі [12].

Виходячи з наведеного визначення терміну «фінансова інновація», я вважаю, що процес інноваційної діяльності у фінансовому секторі слід розглядати як сукупність взаємопов'язаних методів і механізмів створення нових фінансових інститутів та забезпечення технологічної ефективності.

Аналіз наукових точок зору, що базується на тлумаченні інновацій, проявах їх виникнення, характеритсиках та ознаках дав змогу розробити класифікацію за основними ознаками, не лише науково-технічними та технологічними, а й іншими, особливо фінансово-економічними, соціокультурними, інформаційними, за допомогою яких можна всебічно оцінити економічну природу інноваційної діяльності та розробити заходи контролю за процесом інноваційної діяльності (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Характеристики за класифікаційними ознаками інновацій [4].

Класифікаційні ознаки	**Види інновацій**
За ступенем новизни	Радикальні (базові), поліпшуючі, модифікуючі.
За видом об'єкта інновації	Предметні (продуктові інновації), процесні (технологічні інновації), організаційні, інформаційні, економічні, фінансові.
За сферами діяльності	Виробничі, торгові, управлінські, соціальні, екологічні.
За характером використання	Виробничі (інвестиційні), споживчі інновації, соціокультурні.
За місцем у системі підприємства	На «вході», використання у виробничому процесі, на «виході».
За ієрархічними рівнями	На рівні корпорації, на рівні підрозділів, на рівні працівників.

На основі поєднання ключових методологічних принципів продуктового, функціонального та процесного підходів до процесу інноваційного розвитку фінансового сектору запропоновано таксономію фінансових інновацій, згідно з якою основною класифікаційною ознакою є сфера виникнення та використання

інновацій: фінансові ринки, фінансові установи, фінансові інструменти, фінансові операції та послуги та фінансові технології. Для кожної ознаки наводиться тема впровадження інновації (наприклад, ринок грошей, ринок капіталу, фінансова установа, конкретний фінансовий інструмент, тип послуги або фінансова технологія) і перелік можливих засобів, операцій, технологій і методів організації фінансової роботи (табл. 1. 2).

Таблиця 1.2 - Класифікація фінансових інновацій у фінансовому секторі [5].

Ознака	**Об'єкт інновації**	**Інструменти, методи та операції**
Фінансові ринки	Грошовий ринок	Кредити, депозити, депозитні сертифікати, короткострокові облігації.
	Ринок капіталу	Акції, облігації, інвестиційні сертифікати.
	Ринки деривативів	Похідні фінансові інструменти.
	Валютний ринок	Іноземна валюта, кредити та депозити, облігації.
	Ринок золота	Золото, інвестиційні монети, «золоті» депозити.
	Державні фінанси	Державні цінні папери, державні кредити, державно-приватне партнерство.
Фінансові інститути	Фінансові установи	Нові фінансові установи, фінансові операції, технології, організаційні та управлінські методи.
	Регулятори фінансового ринку	Нові методи регулювання і нагляду за діяльністю фінансових установ.
	Закони, правила, звичаї, національні особливості	Законодавча та нормативна база врахування правил, звичаїв, національних особливостей.
Фінансові інструменти	Цінні папери, кредити, депозити, деривативи, структуровані продукти, гібридні інструменти	Акції, облігації, інвестиційні сертифікати, похідні на цінні папери, кредитні ноти, сек'юритизовані облігації, проектне фінансування, субординований борг, факторинг.

Фінансові операції та послуги	Окремі операції та послуги, які надають фінансові установи	Кредити, депозити, страхові та пенсійні внески, андерайтинг, IPO, лізинг, сертифікати фондів фінансування будівництва, гарантії.
Фінансові технології	Технології онлайн-обслуговування клієнтів	Е-трейдинг, платіжні картки, електронні гроші, P2P-кредитування.
	Технології платежів	Платіжні картки, електронні гроші.
	Технології управління ризиками	Деривативи, гарантії, акредитиви, сек'юритизація, скоринг, хеджування ризиків.
	Технології укладання і підтримки контрактів	Фінансовий інжиніринг, проектне фінансування, мезонінне фінансування.

Звідси можна зробити висновок, що одним із основних мотивів використання фінансових інновацій є підвищення рівня прибутку фінансової установи та забезпечення позитивного впливу на споживача.

Проведене дослідження дозволило встановити, що фінансові інновації – це впровадження та практичне застосування конкретних інновацій або інструментів і продуктів за рахунок нового, значно вдосконаленого або зміненого фінансового використання, ведення нового бізнесу, надання нових змінених видів фінансових послуг. Основною класифікаційною ознакою фінансових інновацій може бути їх виникнення та сфера використання: фінансові ринки, фінансові інститути, фінансові інструменти, фінансові операції та послуги.

1.2 Фінансові інновації у банківській сфері

Ефективна банківська діяльність вимагає постійних змін та інновацій. По-перше, банки постійно спілкуються з клієнтами, їм необхідно збільшити збереження капіталу та надати нові можливості для розширення бізнесу та підвищення прибутковості. По-друге, існує велика конкуренція між банківськими установами, що змушує банківські установи постійно модифікувати та модернізувати свою політику, щоб адаптуватися до економічних умов, що швидко змінюються. Впровадження інновацій є необхідною передумовою стабільності та конкурентоспроможності вітчизняних банків [17, с. 2] .

Існує декілька причин, які зумовлюють необхідність впровадження інновацій у банківську справу:

1) забезпечити довгострокову життєздатність банку;

2) Підвищення операційної ефективності, що в сучасних умовах потребує впровадження процесних інновацій, які сприятимуть здешевленню виконання окремих операцій при одночасному підвищенні якості обслуговування.

3) Здатність банку генерувати нові джерела доходу шляхом впровадження інноваційних продуктів, високоякісне обслуговування клієнтів, що забезпечується впровадженням інноваційних рішень, що якісно відрізняє банк від конкурентів.

4) Дотримання вимог державного регулювання банківської діяльності, спрямованих на забезпечення стабільного та надійного функціонування банківської системи шляхом контролю за ризиками, прийнятими комерційними банками як фінансово-кредитними посередниками.

5) Прагнення фінансово-кредитних установ створювати та підтримувати імідж сучасної, динамічної установи, що чуйно реагує на зміни потреб клієнтів, зацікавленої у вирішенні їх фінансових проблем, надає прийнятні та доступні послуги.

6) суттєві зміни в структурі та характері потреб споживачів у фінансових послугах, що відбулися за останні кілька десятиліть [8, с. 29] .

Стосовно терміну «банківська інновація» слід зазначити, що в сучасній літературі він не має чіткого, сталого визначення, тому доцільно звернути увагу на найбільш відомі підходи (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 - Аналіз сутності визначення поняття «банківська інновація»

Автор	**Трактування поняття «банківська інновація»**
І Шумило І., Лисенко Р. [3]	Це кінцевий результат інноваційної банківської діяльності, реалізований у вигляді нового банківського продукту чи послуги.
Міщенко В.І. [4]	Це креативна концепція роботи банку, яка спрямована на отримання додаткового доходу в процесі створення ефективних методів створення та розміщення ресурсного потенціалу шляхом реалізації нових видів діяльності, які допомагають клієнтам заробляти гроші.
С. Яковенко, А. Тимченко[22]	Спосіб інституційного управління банківськими процесами та їх поведінкою в новому фінансовому світі, їх вираження можна побачити у появі нових банківських технологій, послуг, продуктів, спрямованих на підвищення ефективності комерційного банкінгу та його соціального сектора.
Диба М., Осадчий Є. [5, с. 46]	Процес вдосконалення всіх аспектів діяльності банку, що включає вдосконалення банківських послуг, бізнес-процесів, обслуговування, організації, управління та маркетингу з метою досягнення конкурентних переваг на ринку.
Науменкова С.В. [23]	У вузькому розумінні банківська інновація – це запровадження нових або суттєво вдосконалених банківських продуктів і послуг, які відповідають існуючим або потенційним фінансовим потребам клієнтів, власним інтересам банку та вимогам банківського законодавства, надають додаткові переваги стейкхолдерам і є наслідком банківських технологій. У найширшому розумінні банківська інновація – це продукт, послуга, процес, бізнес-модель і стратегія, які призводять до зміни вартості для клієнтів, співробітників і власників банку в усіх сферах його діяльності. Ефективне впровадження нових ідей, знань і зовнішнього досвіду
Дорофеєв Д. А., [24, с. 108–109]	процес інноваційної діяльності банку у вигляді нового або кращого фінансового продукту чи послуги впроваджується на практиці.
Коваленко В. В. [9, с. 76]	Створення банківського продукту з більш привабливими споживчими властивостями в порівнянні з тим, що пропонувалося раніше, або якісно нового продукту, здатного задовольнити раніше незадоволені потреби його потенційного покупця, або використання більш передових технологій для створення аналогічного банківського продукту.

О. Меренкова [13, с. 187]	Інновації в банківській діяльності, що характеризуються вищим технологічним рівнем і новими споживчими атрибутами.

Підсумовуючи, банківські інновації є результатом банківської діяльності, спрямованої на створення нових технологій і продуктів, створення нових методів управління банком для отримання додаткового прибутку та підвищення конкурентних переваг на фінансовому ринку.

Таким чином, концепція банківської інновації може бути використана по відношенню до будь-якої інновації в будь-якій сфері банківської діяльності, тобто певного позитивного економічного або стратегічного впливу (частка ринку, збільшення клієнтської бази, зростання або... зниження вартості виконання певних види речей тощо).

При цьому банківська інновація проявляється лише як новий продукт і послуга на фінансовому ринку або в процесі впровадження всередині банку, а попит на інноваційний банківський продукт або послугу визначає рівень її інноваційності. Все інноваційне, особливо банківське, можна розглядати з обох сторін як процес і як результат.

Отже, фінансові інновації є формотворчими основами нових фінансових ринків, розвиток яких визначає всю сукупність сучасних вітчизняних фінансових ринків та розвиток інших ринків.

У таблиці 1.4 наведено хронологію розвитку найважливіших банківських інновацій.

Таблиця 1.4 - Еволюція розвитку найважливіших банківських інновацій.

Рік	**Сутність інновації**
Споживче кредитування	
6 ст. до н.е.	Перший особистий (споживчий) кредит (Ізраїль)
1920-1930 рр	Перший відділ споживчого кредитування (США)
1946-1949 рр.	Перший банківське кредитування споживчих потреб населення (Західна Єв-ропа)
Позики на здобуття освіти	
1965	Перші субсидовані кредити для студентів від уряду США
Картковий бізнес	
1914	Перший прообраз пластикової картки (США)
Рік	**Сутність інновації**

1920-1940 рр.	Перші платіжні картки телеграфних компаній, автозаправних станцій та авіакомпаній (США)
1949 р.	Прототип сучасної кредитної картки (США)
50-ті рр. XX ст.	Перші платіжні банківські картки (США)
1958 р.	Перша пластикова American Express (США)
60-ті рр. XX ст.	Перші кредитні карти з магнітною (Велика Британія, Швеція, Франція, Німеччина)
1967 р.	Перший банкомат (Велика Британія)
1969 р.	Перші платіжні картки з магнітною стрічкою (США)
1971 р.	Перший платіжний термінал для оплати квитків за допомогою магнітної картки (США)
1975 р.	Перша старт-картка (Франція)
Електронна комерція	
1968 р.	Вперше створення електронна система перекладів і клірингу BACS для обслуговування комерційного безготівкового обороту (США)
1960-1970 рр.	Початок ери міжбанківського кредитів (США)
1971 р.	Вперше утворена біржа цінних паперів NASDAQ (Автоматизовані котирування Національної асоціації професійних учасників ринку цінних паперів — США)
1972 р.	Перша централізована електронна мережа обліку банківських чеків (США)
1977 р.	Створена система SWIFT (США)
1984 р.	Перша система «клієнт-банк» (США)
Операції з кредитування	
1769 р.	Перша спеціалізована іпотечна установа (Пруссія)
1974 р.	Перша операція мікрокредитування (Бангладеш)
2006 р.	Початок «буму» експрес-кредитування (Західна Європа)

Джерело: доповнено авторами за матеріалами джерела [12]

Класифікація фінансових інновацій у банківському секторі за типом потреб базується на інноваціях, спрямованих на створення нових потреб. Основна маса інновацій, що здійснюються кредитними установами, орієнтована на задоволення існуючих потреб [2, с.353]. Потреба клієнтів у кредитних коштах спонукає банки розвивати різноманітні кредитні програми. Часто ініціатива тих чи інших інноваційних змін виходить від клієнтів кредитної організації, які, в свою чергу, визначають власні потреби і звертаються до банку з проханням забезпечити розробку певних технологій обслуговування, а також нових продуктів.

Вітчизняна практика розвитку фінансових інновацій базується на світовому досвіді та законодавстві України. Це означає, що вітчизняні банківські організації отримують додатковий дохід від виконання угод і операцій.

Таким чином, у світовій практиці можна виділити категорії фінансових інновацій, пов’язаних із банківським сектором:

- продукти нових сегментів (фінансовий лізинг, страховий бізнес, інвестиції в нерухомість, довірчий бізнес);

- ринок комерційних цінних паперів і фінансових ф'ючерсних опціонів, ринок цінних паперів, що не котируються на біржі;

- управління готівкою та використання новітніх інформаційних технологій;

- різноманітні послуги фінансового посередництва (депозитні сертифікати та рахунки грошового ринку, різні рахунки, що займають посередницьку позицію між поточними та ощадними рахунками) для зменшення операційних витрат та ефективного управління активами та пасивами;

- новітні продукти на ринку боргового капіталу: різноманітні інструменти з «плаваючими» процентними ставками, свопи, іпотечні кредити з глибоким дисконтом, серійні облігації тощо, а також інструменти грошового ринку, які містять як капітал, так і боргові кошти (кредити, сертифікати участі, інвестиційні сертифікати) .

Враховуючи класифікацію фінансових інновацій, можна виділити інновації за ступенем зміни.

Вони включають:

- радикальна зміна (базова), що передбачає лише створення та впровадження нових продуктів, послуг або технологій, що визначають подальшу діяльність організації;

- покращення, реалізоване шляхом удосконалення існуючих продуктів, послуг або технологій;

- модифікація (приватна), застосована для поліпшення вже існуючих товарів, послуг або технологій.

Водночас, розглядаючи фінансові інновації, варто виділити наступні напрями їх впровадження.

− продуктові інновації – це нові розробки або доповнення до існуючих фінансових продуктів;

- процесні інновації, що відображають удосконалення фінансових бізнес-процесів в рамках програм інтегрованого управління якістю - TQM (англ. total quality management);

− маркетингові інновації - інновації в каналах збуту та маркетингових комунікаціях комерційного банку;

− технологічні інновації, пов’язані з розвитком технічних можливостей функціонування банку;

- управлінські інновації, пов'язані зі зміною організаційної структури банку, механізмів планування, контролю, стимулювання тощо.

Продуктовими інноваціями вважаються:

- процес створення кардинально нових фінансових продуктів (створення нового банківського продукту з більш привабливими характеристиками для споживачів порівняно з пропонованими раніше);

- процес вдосконалення окремих атрибутів існуючих продуктів (удосконалення існуючого банківського продукту, спрямоване на задоволення раніше неврахованих потреб клієнтів).

Процесні інновації – це впровадження нових або існуючих технологій, методів роботи, обладнання та програмного забезпечення [1].

Маркетингові інновації - Інновації в каналах продажів і маркетингових комунікаціях комерційного банку.

Впровадження фінансових інновацій у цьому напрямку характеризується трьома найбільш актуальними на даний момент трендами: трансформація фінансових підрозділів, використання соціальних мереж як каналів комунікації та перехід на віртуальний банкінг.

Технологічні фінансові інновації включають створення та вдосконалення нових технологій у сферах надання фінансових послуг, обробки та збереження

інформації, розробки нових фінансових продуктів, технологічної підтримки та технічних засобів.

В. С. Вікулов пропонує класифікацію інновацій за ступенем інноваційності та очікуваним охопленням частки ринку. Він виділяє такі групи інновацій:

- радикальні (основні), які розглядають лише впровадження та використання нових видів продукції та послуг;

- Комбінаторний, який передбачає поєднання різноманітних технологій і елементів;

- Модифікатори, які спонукають комерційні банки вносити певні зміни в уже існуючі продукти (випуск додаткових дисконтних карток або страхування депозитів при випуску картки).

Я хочу навести приклади фінансових інновацій іноземних банків у своїй роботі. Аналіз нових розробок банків країн світу за період 2013-2020 рр. показав, що радикальні фінансові інновації змінюють свою природу і базуються переважно на цифрових комп'ютерних технологіях (табл. 1.5).

Таблиця 1.5 - Радикальні фінансові інновації

Рік	**Банк-інноватор**	**Інновація**
2013	"Hana Bank" (Корея)	«Інтегрована мобільна стратегія Hana Bank» — це інтегрована мобільна стратегія для надання клієнтам різноманітних продуктів та інтелектуальних фінансових рішень у режимі реального часу для вирішення та полегшення їхніх фінансових життєвих проблем.
2014	"Idea Bank" (Польща)	«Idea Cloud (Secure Banking Cloud)» — безпечна банківська хмара, яка прогнозує збитки, управляє бюджетами та прогнозує фінансовий стан компанії.
2016	"Fidor Bank AG" (Німеччина)	«Розумний поточний рахунок Fidor» — це онлайн-аккаунт для управління фінансами, пошуку найприбутковіших банківських продуктів та отримання додаткового доходу.
2018	"CaixaBank" (Іспанія)	«WATSON Virtual Assistant in Foreign Trade» — ефективний фінансовий термінал зі швидким доступом до інформації для співробітників і клієнтів — наданням спеціалізованих консультацій та рекомендацій.

Джерело: сформовано автором за результатами опрацювання матеріалів "BAI Global Innovation Awards" [14]

Знання профілю клієнта веде до розробки нових продуктів і нових відносин, особливо з клієнтами цифрового та мобільного банкінгу (Таблиця 1.6).

Таблиця 1.6 - Фінансові інноваційні продукти і послуги

Рік	Банк-інноватор	Інновація
2013	“CaixaBank” (Іспанія)	«SegurCaixa Auto» — нове рішення для автострахування з додатковим функціоналом для мобільних пристроїв. Поліс «SegurCaixa Auto» у форматі 365x24 з наданням ексклюзивних послуг зі страхування майна транспортних засобів, особливо в організації подорожей, особистого обслуговування та правового захисту
2014	“CaixaBank” (Іспанія)	«ReciBox» — багатофункціональний онлайн-сервіс, який дозволяє клієнтам повноцінно управляти та контролювати свої облікові записи. Сервіс має дружній інтерфейс в інноваційному стилі, надає корисну інформацію про стан рахунків, оцінює вашу платіжну інформацію та керує витратами, отримує повідомлення, додатковий портал із легким доступом до home banking та інші унікальні інтерактивні функції
2017	“Fidor Bank AG” (Німеччина)	«Fidor Smart Current Account» — це безкоштовний банківський рахунок, створений за допомогою додаткового інтерфейсу програмування (API). Надає додаткові можливості для постійного розширення асортименту продуктів і послуг (кредитні перекази через Twitter, соціальне кредитування, соціальна торгівля віртуальними валютами тощо), для поглиблення існуючих відносин із клієнтами та залучення нових клієнтів.
2018	“Wells Fargo” (США)	«CEO Mobile® біометрія» — це новий стандарт безпеки мобільних банківських послуг, що забезпечує швидкий і безпечний доступ до послуг. Функція «Mobile Eyeprint CEO» створює візерунок сітківки за допомогою мобільного пристрою клієнта, який використовується для ідентифікації клієнта під час входу в систему, заощаджуючи час і усуваючи необхідність запам’ятовувати паролі тощо

Джерело: сформовано автором за результатами опрацювання матеріалів “BAI Global Innovation Awards” [14]

Ще одним трендом є використання цифрових технологій для підвищення якості обслуговування клієнтів (табл. 1.7).

Таблиця 1.7 - Фінансові інновації в каналах обслуговування клієнтів

Рік	Банк-інноватор	Інновація
2015	“Alior Bank” (Польща)	«Процес онлайн-позики Aliar Bank S.A.» - Онлайн-кредитування, що дозволяє клієнтам отримувати доступ до кредитів у межах безпаперового процесу, не виходячи з онлайн-магазину. Перевірка доходу та онлайн-підтвердження особи клієнта перевершуються.
2015	“MBank” (Польща)	«Новий mBank» — це цифровий банк нового покоління з розширеним управлінням особистими фінансами, управлінням взаємовідносинами з клієнтами в режимі реального часу, комерційним фінансуванням, інтеграцією соціальних мереж, P2P-

		платежами, повнотекстовим пошуком, об'єднує банківські операції з симуляцією та відеобанкінгом.
2016	"Bank of East Asia, Limited" (Гонконг, Ки-тай)	«Цифрове відділення» — це набір інноваційних банківських інструментів, включаючи інтерактивний сенсорний екран (i-Counter), який трансформується у відеоінтерфейс (i-Teller), забезпечує прямий зв'язок із співробітниками віддаленого сайту, фінансовий інтерактивний помічник для планування (i-window), самостійне подання заявки на кредитну картку (i-Zone), автоматичне заповнення форм за допомогою OCR і цифрових підписів (i-Kit), а також браузер для завантаження продуктів і документів (i-Panel).
2018	"Mizuho Financial Group, Inc." (Японія)	"Pepper» – інноваційне галузеве рішення для служби підтримки фізичних каналів («Digital Omotenashi»), людиноподібні роботи, які працюють консьєржами у традиційних японських банківських відділеннях, можуть використовувати свої функції «AI» і «Big Data» для вивчення та аналізу клієнта. інтереси або гра з клієнтами в чаті чи взаємодії.

Джерело: сформовано автором за результатами опрацювання матеріалів "BAI Global Innovation Awards" [14]

Окрему категорію становлять соціально орієнтовані фінансові інновації, що впливають на соціально-економічний розвиток суспільства (табл. 1.8).

Таблиця 1.8 – Фінансові інновації для розвитку соціального та державного секторів.

Рік	**Банк-інноватор**	**Інновація**
2013	"Standard Bank" (Південна Аф- рика)	«Standard Bank Access Banking» - це набір продуктів, орієнтованих на населення з низьким рівнем доходу та проживання у віддалених, віддалених та малобанківських районах. «Standard Bank» вирішує завдання розширення прав та можливостей людини, підвищення рівня життя малозабезпечених та соціально незахищених верств населення. переваги мобільних технологій.
2014	"Fifth Third Bancorp" (США)	«Поновлення на роботу в банку» — це нововведення, покликане допомогти непрацюючим іпотечним позичальникам знайти та вивчити роботу, відновити фінансову стабільність.
2015	"Nusenda Credit Union" (США)	«Co-op Capital» — це фінансовий продукт для розширення доступу до капіталу для бізнес-клієнтів, які не мають доступу до традиційних способів фінансування та мають низькі доходи, погану кредитну історію та неадекватне кредитне забезпечення.
2016	"Turk Ekonomi Bankasi" (Ту-реччина)	«TEB Women Banking» - Відкриття окремого порталу для надання банківських послуг жінкам для вирішення бізнес-завдань.

Джерело: сформовано автором за результатами опрацювання матеріалів "BAI Global Innovation Awards" [14]

Остання фінансова криза 2008-2009 років не привела до вирішення проблеми «поганої» заборгованості. Таким чином, фінансові інновації останніх років щодо вдосконалення внутрішніх процесів банку пов'язані з підвищенням ефективності процесу стягнення прострочених квитанцій, уникаючи будь-якого негативного впливу на відносини з клієнтами (табл. 1.9).

Таблиця 1.9 – Фінансові інновації для покращення внутрішніх процесів

Рік	**Банк-інноватор**	**Інновація**
2013	"ZUNO Bank" (Чехія)	«ZUNO: Multicountry Direct Banking Standardization in the CEE Region» — це унікальна банківська платформа, яка оптимізує IT-інфраструктуру та стандартизує впровадження онлайн-банкінгу
2014	"DenizBank" (Туреччина)	«Inter-Collect Collection Software» — система збору інформації, яка використовує алгоритми оптимізації при зборі прострочених квитанцій.
2016	"DenizBank" (Туреччина)	«Powerful Taylor Dashboard: Enhancing the Customer Experience at Every Contact Point» — це платформа, яка поєднує в собі стратегії управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM), прогнозну аналітику та аналітику інтелектуального аналізу даних із інтелектуальним і дружнім інтерфейсом
2018	"Alior Bank" (Польща)	«Smart Collect» — розумна, автоматизована система стягнення боргів, заснована на стандартному підході.

Джерело: сформовано автором за результатами опрацювання матеріалів "BAI Global Innovation Awards" [14]

Необхідною умовою фінансових інновацій є інвестиції. Таким чином, наступним кроком є інвестування в базові банківські рішення для модернізації старих та існуючих систем та фінансових інновацій для підтримки та зміцнення конкурентної позиції банківських установ на ринку, водночас ця тенденція додатково обумовлена іншими факторами – конкуренцією від небанківських установ, таких як фінансові установи та високотехнологічні компанії.

Отже, наведена класифікація фінансових інновацій у банківській сфері дає змогу виявити певні закономірності у виникненні та зародженні нових процесів у кредитних установах. Це пояснюється тим, що один тип інновацій має важливу перевагу у визначенні характеру та напрямку інноваційної стратегії банку. Класифікація банківських інновацій у свою чергу дає змогу визначити відповідні механізми економічного управління, оскільки вони безпосередньо залежать від типу інновацій, що впроваджуються, та обраної банком інноваційної стратегії [4, с.12].

Отже, окреслю основні напрями розвитку фінансових інновацій для вітчизняних банків у майбутньому. По-перше, наступні нові зміни вже відбуваються та триватимуть під впливом ІКТ: розробка нових банківських продуктів і послуг, віртуальні банківські технології, інтегроване використання нових інформаційно-комунікаційних технологій для електронного та інтегрованого маркетингу, збір, зберігання. та аналітика Створення сховищ даних для внутрішньої обробки інформації, нові компетенції та компетенції банківських працівників, нові спеціалізовані функціональні банківські інструменти «один до багатьох». З цим традиційний банківський бізнес поступово все більше змінюватиметься.

Така модель його розвитку спостерігається на сучасному етапі з поєднанням традиційного банківського та міжміського обслуговування через роздрібні мережі, що збігається з «багатоканальним» режимом обслуговування. Наразі ключові характеристики цієї моделі вже побудовані – переважання зовнішнішньої регіональності банків, безперервності банків, загальної доступності банківських функцій через численні канали доступу, інтерактивність, функціонування в режимі реального часу.

РОЗДІЛ 2
ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ БАНКІВ В УКРАЇНІ
(на прикладі АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»)

2.1 Фінансові інновації в платіжно-розрахункових продуктах банків

Фінансові інновації в платіжно-розрахункових продуктах банків можуть включати різноманітні технології та рішення, що забезпечують більш швидкий, зручний та безпечний процес здійснення платежів та розрахунків між клієнтами та банком.

Мобільні платежі. Більшість банків надають можливість здійснювати платежі через мобільні додатки, що дозволяє клієнтам швидко та зручно переказувати гроші із своїх банківських рахунків на інші рахунки або мобільні гаманці.

Безконтактні картки. Безконтактні картки дозволяють здійснювати оплату товарів та послуг шляхом простого дотику карткою до терміналу без введення пін-коду або підпису. Це дуже зручно та швидко, а також зменшує ризик контактної передачі вірусів та бактерій.

Інтернет-банкінг. Сервіс інтернет-банкінгу дозволяє клієнтам здійснювати операції зі своїх банківських рахунків через інтернет. Це може включати оплату рахунків, перекази грошей та перевірку стану рахунку, що дозволяє клієнтам керувати своїми фінансами більш ефективно та зручно.

Оплата за допомогою QR-кодів. Деякі банки дозволяють клієнтам здійснювати оплату товарів та послуг за допомогою QR-кодів, які можна зчитати з екрана смартфона або з надрукованого коду. Це дозволяє зменшити час, необхідний для здійснення оплати, та забезпечує більш швидкий та безпечний процес оплати.

Глобальні платіжні системи. Більшість банків працюють з глобальними платіжними системами, такими як Visa та Mastercard, що дозволяє їм забезпечити

безпечний та швидкий процес оплати з використанням карток в будь-якій точці світу.

Blockchain технології. Деякі банки досліджують можливості використання блокчейн технологій для забезпечення більш безпечного та ефективного процесу здійснення платежів та розрахунків між клієнтами та банками. Наприклад, банки можуть використовувати блокчейн для забезпечення прозорості та безпеки у фінансових транзакціях, а також для зменшення витрат на операції здійснення платежів та розрахунків.

Фінансові рішення на основі штучного інтелекту. Штучний інтелект може бути використаний для аналізу фінансових даних та розробки персоналізованих фінансових рішень для клієнтів. Наприклад, банки можуть використовувати штучний інтелект для аналізу покупок клієнтів та розробки персоналізованих пропозицій щодо використання банківських послуг.

Отже, фінансові інновації в платіжно-розрахункових продуктах банків можуть забезпечити більш ефективний, зручний та безпечний процес здійснення платежів та розрахунків між клієнтами та банками.

Дослідження світових та українських ринків показали, що пандемія COVID-19 призвела до зростання користування мобільними смартфонами та електронної комерції, що привело до швидкої адаптації цифрових платежів. Згідно з дослідженням Fidelity National Information Services (FIS), у квітні 2020 року мобільний банківський трафік зрос на 85%, а нові цифрові реєстрації збільшилися на 200%.[22].

У 2022 році Система електронних платежів (СЕП) обробила 362,7 мільйони початкових платежів на суму 133,5 трлн гривень. Порівняно з 2021 роком, кількість оброблених платежів у СЕП зменшилася на 19%, а сума зросла на 133%. У цілому, у СЕП щоденно оброблялося середньо 1,4 мільйони платежів на загальну суму 515,3 млрд гривень.

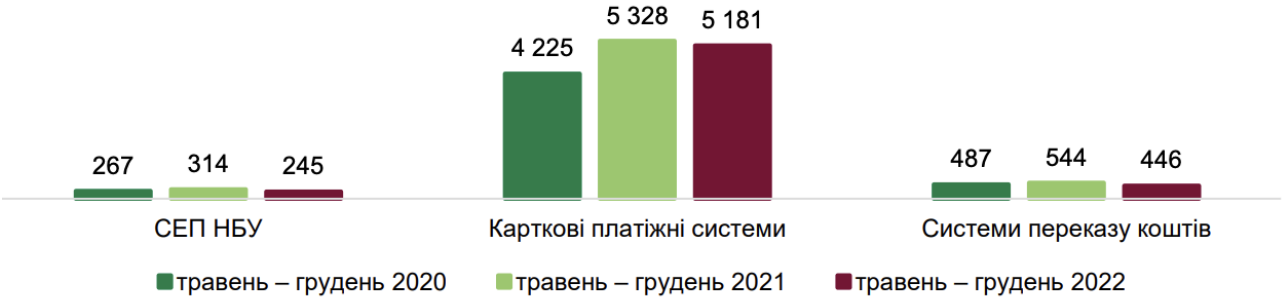

Рис. 2.1 - Кількість платежів і переказів у межах України, млн шт. [51]

У 2022 році системно важливі банки здійснили 83,6% від загальної кількості операцій, проведених в СЕП, та 39,7% від загальної суми операцій.

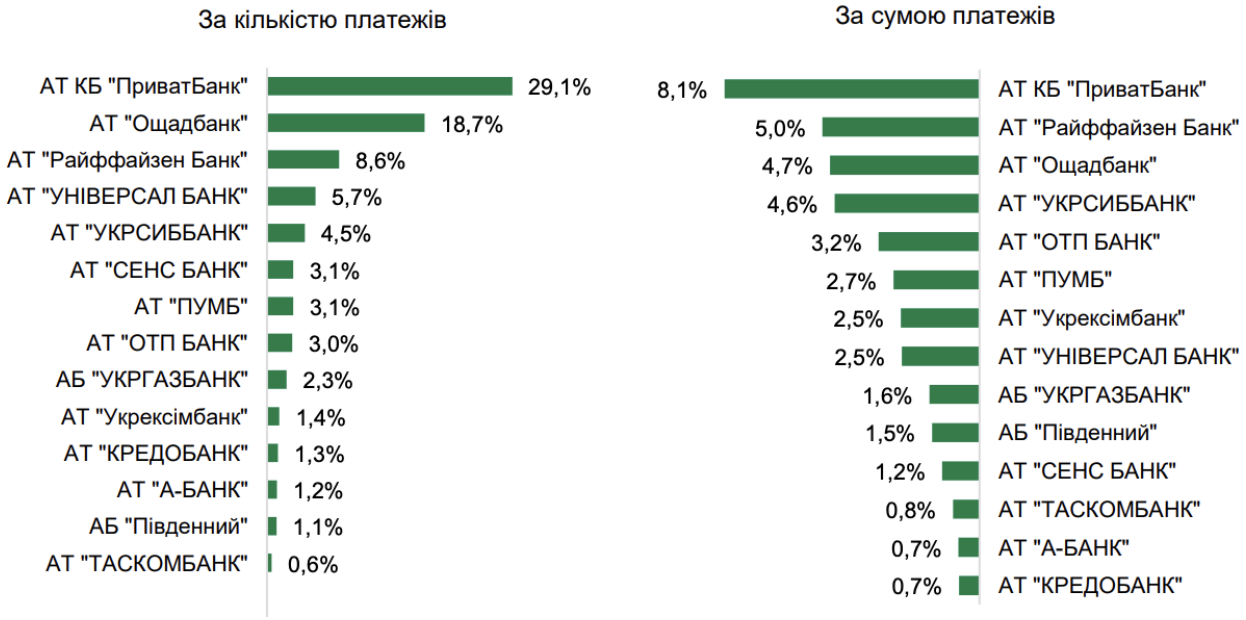

Рис. 2.2 - Розподіл операцій між учасниками СЕП, які є системно важливими банками, у 2022 році, %. [51]

Протягом травня-грудня 2022 року кількість операцій з використанням українських платіжних карток зросла на 1,4%, до 5 599,2 млн штук. Загальна сума цих операцій становила 5 058,2 млрд грн, що є на 40,5% більше, ніж за аналогічний період 2021 року. Більшість операцій (99,9% кількості та 99,6% суми) здійснено в міжнародних платіжних системах MasterCard (53,7% кількості та 54,4% суми) та Visa (46,2% кількості та 45,5% суми). Порівняно з 2021 роком зросла частка операцій з використанням платіжних карток МПС Visa.

Проаналізуємо структуру безготівкових операцій з використанням платіжних карток у 2021-2022 році.

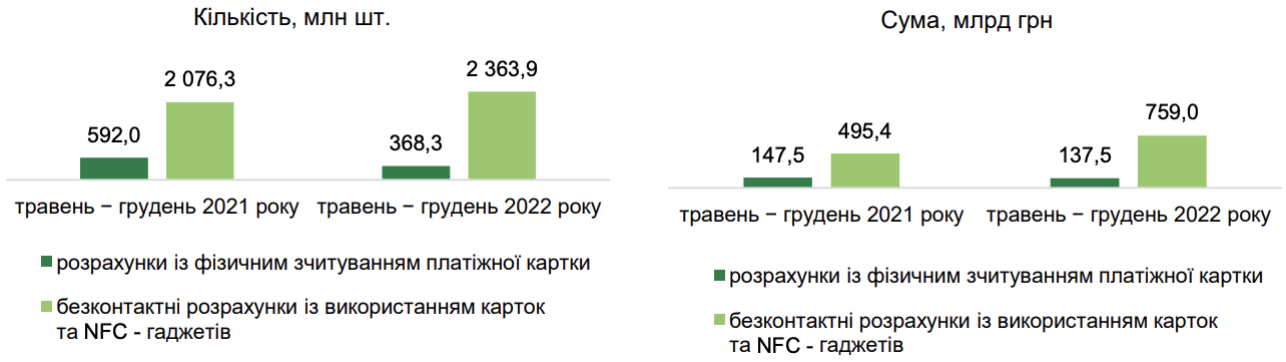

Рис. 2.3 - Структура безготівкових операцій з використанням платіжних карток у травні − грудні 2022 року. [51]

Використання безконтактної технології оплати та NFC-технології в операціях торговельної мережі перевищує операції з фізичним зчитуванням платіжної картки. Протягом травня - грудня 2022 року кількість операцій з використанням безконтактної технології оплати та NFC-технології збільшилася на 13,9%, а їхня сума зросла на 53,2% порівняно з тим же періодом 2021 року. У той же час, операції з фізичним зчитуванням платіжної картки зменшилися на 37,8% за кількістю та 6,7% за сумою.

Українські банки також відчули цей ріст попиту на цифрові платежі. Лідерами серед цифрових банкінгів стали Приват24 від Приватбанку з 13 мільйонами користувачів, Ощад24/7 від Ощадбанку з 4 мільйонами користувачів та Monobank від Universal Bank з 3 мільйонами користувачів.

Таблиця 2.1 - Показує рейтинг українських банків за кількістю пошукових запитів в мережі Інтернет [46].

№	Назва банку	Кількість пошукових запитів
1.	Приватбанк	6 078 600
2.	Ощадбанк	5 079 100
3.	Альфа-Банк	2 798 100
4.	ПУМБ	2 413 800
5.	УКРСИББАНК	2 079 000
6.	monobank	1 759 500
7.	ОТП Банк	1 058 400

За останні роки зменшилась кількість клієнтів, які відвідують офіси банків, що підтверджується даними дослідження наукового інституту Capgemini [46]. Проте, опитування показало (рис. 2.1), що до пандемії п'ята частина опитаних клієнтів часто відвідувала відділення банків, і стільки ж респондентів заявили, що після пандемії продовжать ходити в офіси банків.

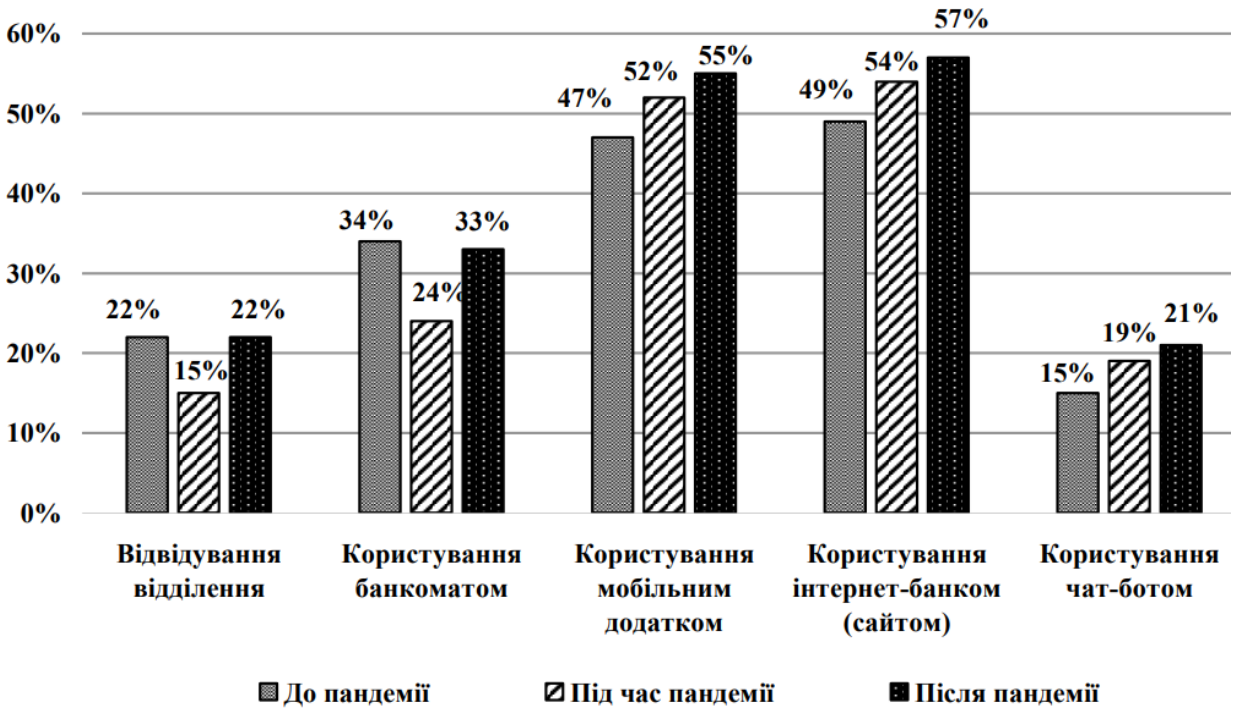

Рис. 2.1 – Обсяги клієнтів, які використовують різні канали банківського обслуговування, змінилась під час пандемії та після неї, згідно з даними досліджень за 2021 рік. [51]

Тепер спробуємо проаналізувати Фінансові інновації в платіжно-розрахункових продуктах на прикладі АТ «Універсал банк»

АТ "Універсал Банк" - це український банк, який був заснований у 1994 році. Банк має широку мережу філій та відділень, що забезпечують обслуговування клієнтів у більш ніж 90 містах України. [47]

За даними Національного банку України, на 1 січня 2021 року, банк займав 19-те місце в Україні за розміром активів (43,3 млрд грн) та 20-те місце за розміром вкладів населення (31,5 млрд грн).

У 2017 році банк запустив інтернет-банкінг Monobank, який став першим в Україні цифровим банком. Monobank здобув популярність серед молодих клієнтів та швидко зросло до 3 мільйонів користувачів у 2021 році.

У 2023 році АТ "Універсал Банк" планує продовжувати свій розвиток, зокрема, планується розширення мережі відділень та розвиток цифрових продуктів.

АТ "Універсал Банк" має досвід у впровадженні фінансових інновацій в платіжно-розрахункових продуктах. Наприклад, у 2017 році банк запустив цифровий банк Monobank, який став першим в Україні інтернет-банком без фізичних відділень. Monobank використовує інноваційні підходи, такі як зручний мобільний додаток та можливість швидко оформити кредит, що допомогло банку зарекомендувати себе на ринку. [47]

Додатково, АТ "Універсал Банк" надає своїм клієнтам такі інноваційні платіжні продукти, як моментальні перекази через систему мобільного банкінгу та платіжний сервіс PayHub, який дозволяє проводити онлайн-платежі без необхідності вводити дані картки кожен раз при оплаті.

Крім того, у банку планується впровадження технології безконтактних платежів та використання системи розпізнавання особистості для безпеки операцій в онлайн-банкінгу. Ці інноваційні рішення допоможуть АТ "Універсал Банк" забезпечити більш зручне та безпечне обслуговування своїх клієнтів та збільшити їх задоволеність.

Таблиця 2.1 - Фінансові інновації в платіжно-розрахункових продуктах на прикладі АТ «Універсал банк» [47]

Інновація	Опис
Monobank	Цифровий банк без фізичних відділень з інноваційним мобільним додатком
Моментальні перекази	Система мобільного банкінгу для швидкого переказу грошей
PayHub	Онлайн-платіжний сервіс, що дозволяє проводити оплату без вводу картки
Безконтактні платежі	Використання технології безконтактних карт для проведення платежів
Розпізнавання особистості	Система для безпеки операцій в онлайн-банкінгу

Таким чином, АТ "Універсал Банк" успішно впроваджує фінансові інновації в платіжно-розрахункових продуктах, такі як цифровий банк Monobank

та платіжний сервіс PayHub. Банк також активно працює над безпекою та зручністю обслуговування своїх клієнтів, впроваджуючи технології розпізнавання особистості та безконтактних платежів. Ці інновації допомагають банку забезпечити більш зручне та безпечне обслуговування своїх клієнтів та підвищити їх задоволеність.

Тепер варто порівняти фінансові інновації в платіжно-розрахункових продуктах на прикладі АТ «Універсал банк» та інших банків, щоб визначити рівень забезпеченності та розвитку фінансових інновацій.

Таблиця 2.2 - Фінансові інновації в платіжно-розрахункових продуктах на прикладі АТ «Універсал банк» та інших банків. [47-49]

Інновація	АТ "Універсал Банк"	ПриватБанк	Спортбанк	Кредобанк
Цифровий банк	Monobank	Privat24	-	-
Моментальні перекази	+	+	+	-
Платіжні сервіси	PayHub	LiqPay	-	-
Безконтактні платежі	+	+	+	+
Розпізнавання особистості	+	-	-	+
Використання штучного інтелекту	-	+	-	+

Таким чином, багато українських банків успішно впроваджують фінансові інновації в платіжно-розрахункових продуктах, такі як моментальні перекази, безконтактні платежі та розпізнавання особистості для безпеки операцій в онлайн-банкінгу. Проте, кожен банк має свої унікальні продукти та послуги, що відображають їхню специфіку та напрямок розвитку. Наприклад, ПриватБанк має широку мережу фізичних відділень та пропонує високофункціональний

мобільний додаток Privat24, а Kredobank активно використовує технології штучного інтелекту для покращення обслуговування клієнтів.

Розглядаючи таблицю, можна зробити наступні висновки:

Всі банки пропонують моментальні перекази та безконтактні платежі, що є популярними серед клієнтів у зв'язку з пандемією COVID-19 та зростанням електронної комерції.

АТ "Універсал Банк" та ПриватБанк пропонують цифрові банки Monobank та Privat24 відповідно, які мають інноваційний мобільний додаток та забезпечують зручний доступ до банківських послуг з будь-якого місця та у будь-який час.

LiqPay від ПриватБанку є одним з найпопулярніших платіжних сервісів в Україні, що дозволяє проводити оплату без вводу картки.

Кредобанк активно використовує технології штучного інтелекту, що допомагає покращити процес обслуговування клієнтів та забезпечити їх задоволеність.

АТ "Універсал Банк" та Кредобанк забезпечують безпеку операцій в онлайн-банкінгу за допомогою системи розпізнавання особистості.

Отже, банки пропонують різні інноваційні продукти та послуги, що дозволяють забезпечити зру чний доступ до банківських послуг, зручний та швидкий процес проведення операцій та високий рівень безпеки для клієнтів. Проте, АТ "Універсал Банк" має більше можливостей для розвитку в цьому напрямку, зокрема в галузі використання штучного інтелекту та розпізнавання особистості, що може покращити якість обслуговування та збільшити задоволеність клієнтів.

Крім того, інновації в платіжно-розрахункових продуктах можуть допомогти АТ "Універсал Банку" збільшити свою конкурентоспроможність на ринку банківських послуг та залучити нових клієнтів. Наприклад, впровадження новітніх технологій у систему онлайн-банкінгу та мобільний додаток може зробити АТ "Універсал Банк" більш зручним та привабливим для клієнтів, що шукають ефективні та інноваційні фінансові рішення.

2.2 Фінансові інновації в кредитно-інвестиційних та ощадно-капіталотворчих продуктах банків

АТ "Універсал Банк" також активно працює над розвитком інновацій у кредитно-інвестиційних та ощадно-капіталотворчих продуктах, що дозволяє пропонувати клієнтам ефективні та зручні рішення для управління своїми фінансами.

Однією з інновацій в кредитних продуктах АТ "Універсал Банку" є можливість оформлення кредиту онлайн за допомогою мобільного додатку. Це дозволяє клієнтам швидко та зручно оформити кредит, не відвідуючи офіс банку, та скоротити час на оформлення документів.

Щодо інвестиційних продуктів, АТ "Універсал Банк" в 2022 році пропонує різноманітні інвестиційні фонди, які дозволяють клієнтам отримувати дохід від своїх інвестицій. Зокрема, банк пропонує інвестиційні фонди з різними рівнями ризику, що дозволяє клієнтам вибирати оптимальний варіант для своїх інвестицій в залежності від їхніх фінансових цілей та ризикової толерантності.

У сфері ощадно-капіталотворчих продуктів АТ "Універсал Банк" пропонує різноманітні варіанти зберігання грошей, що дозволяє клієнтам вибрати оптимальний варіант залежно від їхніх фінансових цілей та потреб. Наприклад, банк пропонує ощадні рахунки з високими процентними ставками, що дозволяє зберігати гроші та отримувати дохід від їхнього збереження.

Отже, АТ "Універсал Банк" в 2022 році активно розвиває інновації у кредитно-інвестиційних та ощадно-капіталотворчих продуктах, що дозволяє підвищувати якість обслуговування клієнтів та залучати нових користувачів.

Таблиця 2.3 - Фінансові інновації кредитно-інвестиційних та ощадно-капіталотворчих продуктах на прикладі АТ «Універсал банк». [47]

Кредитно-інвестиційні продукти	Ощадно-капіталотворчі продукти
Впровадження механізму кредитного скорингу для більш точної оцінки ризиків	Впровадження технології мобільного банкінгу для зручності клієнтів
Розробка фінансових інструментів для підтримки підприємницької діяльності та малого та середнього бізнесу	Запуск онлайн-щадінь та інвестиційних рахунків для залучення нових клієнтів
Створення кредитних продуктів для окремих цільових груп, наприклад, молоді та студентів	Запуск програми лояльності для збільшення задоволеності існуючих клієнтів та залучення нових
Використання блокчейн технологій для забезпечення безпеки та надійності транзакцій	Розробка нових форматів ощадних депозитів зі збільшеним відсотком
Розробка інтернет-банкінгу для зручного доступу до кредитів та інвестиційних продуктів	Використання штучного інтелекту для прогнозування доходів та ризиків в інвестиційному портфелі

У своїх інноваційних продуктах в кредитно-інвестиційних та ощадно-капіталотворчих сферах, АТ "Універсал Банк" в 2022 році активно використовує нові технології та створює продукти для різних цільових груп клієнтів. Крім того, банк звертає увагу на зручність та безпеку проведення транзакцій для клієнтів. Запровадження нових форматів ощадних депозитів та програм лояльності допомагає залучати нових клієнтів, а використання штучного інтелекту та блокчейн технологій забезпечує безпеку та надійність фінансових операцій.

Також можна порівняти інноваційні продукти АТ "Універсал Банку" з іншими банками, щоб визначити їхню конкурентоспроможність.

Таблиця 2.4 - Фінансові інновації в кредитно-інвестиційній сфері на прикладі АТ «Універсал банк» та інших банків. [47-49]

Кредитно-інвестиційні продукти	АТ "Універсал Банк"	ПриватБанк	Кредобанк
Механізм кредитного скорингу	+	+	+
Фінансові інструменти для підтримки малого та середнього бізнесу	+	+	+
Онлайн-кредитування	+	+	+
Фінансовий моніторинг	+	+	+
Робота зі стартапами	+	+	+
Інвестиційний портфель	+	-	-
Краудфандинг	-	+	-

Як можна побачити з таблиці, всі чотири банки в 2022 році застосовують механізм кредитного скорингу та фінансовий моніторинг. ПриватБанк та МоноБанк також пропонують фінансові інструменти для підтримки малого та середнього бізнесу та онлайн-кредитування, що є важливими фінансовими інноваціями у кредитно-інвестиційних сферах.

Також можна побачити, що АТ "Універсал Банк" та ПриватБанк мають досвід роботи зі стартапами та застосовують краудфандинг як інвестиційний інструмент. Кредобанк же не пропонує фінансові інструменти для підтримки малого та середнього бізнесу, онлайн-кредитування, роботу зі стартапами та краудфандинг.

Інвестиційний портфель присутній тільки у АТ "Універсал Банку", хоча це є досить ризикованим та складним інструментом для використання у банківській сфері.

Таблиця 2.5 - Фінансові інновації в ощадно-капіталотворчій сфері на прикладі АТ «Універсал банк» та інших банків. [47-49]

Ощадно-капіталотворчі продукти	АТ "Універсал Банк" МоноБанк	ПриватБанк	Спортбанк	Кредобанк
Депозитні продукти з високою ставкою	+	+	+	+
Можливість автоматичного додаткового зберігання	+	+	+	-
Різноманітність депозитних продуктів	+	+	+	+
Інвестиційні депозити	+	-	-	-
Можливість зняття коштів до терміну	+	+	+	+
Можливість поповнення депозиту до терміну	+	+	+	+

Щодо ощадно-капіталотворчих продуктів, можна побачити, що в 2022 році всі чотири банки пропонують депозитні продукти з високою ставкою, різноманітність депозитних продуктів та можливість зняття коштів до терміну. ПриватБанк, МоноБанк та АТ "Універсал Банк" також пропонують можливість автоматичного додаткового зберігання та можливість відкриття депозиту онлайн.

Інвестиційні депозити присутні тільки у АТ "Універсал Банку", тоді як інші банки не пропонують такий продукт. Кредобанк не пропонує можливості поповнення депозиту до терміну, що може бути зручним для клієнтів у разі необхідності.

Загалом можна побачити, що АТ "Універсал Банк", ПриватБанк та МоноБанк мають більш розвинені фінансові інновації у відношенні ощадно-капіталотворчих продуктів, порівняно з Кредобанком.

Для покращення кредитних продуктів, АТ "Універсал Банк" може використовувати різні інноваційні підходи, наприклад, використання штучного інтелекту для автоматизації процесу кредитного скорингу та прийняття рішення про виділення кредиту. Крім того, банк може використовувати технології блокчейн для підвищення безпеки та зниження ризиків при видачі кредитів.

У сфері інвестиційних продуктів, АТ "Універсал Банк" може зробити ставку на розвиток роботизованого портфельного управління та персоналізованого інвестування, що дозволить забезпечити більш ефективне управління портфелем та забезпечити максимальний дохід від інвестицій.

У галузі ощадно-капіталотворчих продуктів, АТ "Універсал Банк" може розвивати програми лояльності, що надають можливість клієнтам отримувати бонуси та привілеї при збереженні своїх грошей на рахунку в банку. Крім того, банк може запроваджувати інноваційні підходи до збереження коштів, наприклад, розробляти нові рішення з використанням технологій штучного інтелекту та аналізу даних для максимальної ефективності управління активами клієнтів.

Таким чином, розвиток інновацій у кредитно-інвестиційних та ощадно-капіталотворчих продуктах є важливим фактором для пі двищення конкурентоспроможності банку та підвищення задоволеності клієнтів. АТ "Універсал Банк" може використовувати різні підходи та технології, щоб забезпечити оптимальне використання своїх ресурсів та підвищення якості послуг.

Наприклад, впровадження інноваційних технологій в кредитні продукти може допомогти банку ефективно оцінювати ризики та забезпечити максимальний дохід від кредитів. Використання технології блокчейн для забезпечення безпеки та надійності процесу кредитування може додатково підвищити довіру клієнтів до банку.

У сфері інвестиційних продуктів, АТ "Універсал Банк" може використовувати інноваційні підходи до портфельного управління та персоналізованого інвестування, що дозволить забезпечити максимальний дохід від інвестицій та залучити нових користувачів.

У галузі ощадно-капіталотворчих продуктів, АТ "Універсал Банк" може розробити нові програми лояльності, що стануть додатковою мотивацією для клієнтів зберігати свої гроші в банку. Впровадження інноваційних технологій для ефективного управління активами клієнтів може допомогти банку забезпечити оптимальну стратегію збереження та приросту капіталу.

Таким чином, розвиток інновацій в кредитно-інвестиційних та ощадно-капіталотворчих продуктах може допомогти АТ "Універсал Банку" підвищити ефективність своєї діяльності, залучити нових клі єнтів та підвищити рівень задоволеності існуючих клієнтів. Такі інновації можуть включати в себе використання штучного інтелекту для більш точної оцінки ризиків кредитування, електронного підпису та інших технологій, що допоможуть зменшити бюрократію та прискорити процеси.

Для досягнення успіху в інноваційних продуктах, АТ "Універсал Банк" може використовувати стратегії та підходи, які допоможуть йому відрізнятися від конкурентів. Наприклад, банк може фокусуватися на створенні продуктів для певних цільових груп клієнтів, які є менш обслугованими іншими банками. Також, використання технологій, які вже зарекомендували себе в інших країнах, може допомогти банку бути на передовій у своїй галузі.

В цілому, інновації в кредитно-інвестиційних та ощадно-капіталотворчих продуктах можуть стати ключовим фактором успіху для АТ "Універсал Банку" та допомогти йому зберігати лідерство на ринку банківських послуг в Україні.

2.3 Проблеми та шляхи розвитку фінансових інновацій банків України

Українські банки стикаються з рядом проблем у розвитку фінансових інновацій. Деякі з них:

Регулятивне середовище. Регулятивна база щодо фінансових інновацій є недостатньою та застарілою, що ускладнює розробку та впровадження нових продуктів та послуг.

Технічна інфраструктура. Українські банки часто мають застарілі технології та системи, що ускладнює впровадження нових фінансових інструментів та послуг.

Недостатній рівень кваліфікації персоналу. Для успішного впровадження фінансових інновацій банки повинні мати персонал з високою кваліфікацією, здатним працювати з новими технологіями та інструментами.

Відсутність довіри клієнтів. Українські клієнти часто не довіряють новим фінансовим інструментам, тому їх використання може бути обмеженим.

Конкуренція. Банки в Україні конкурують не тільки між собою, але й з фінтех-компаніями та іншими новими гравцями на ринку, що ускладнює розробку та впровадження нових продуктів та послуг.

Фінансова стійкість. Розробка та впровадження нових фінансових інструментів повинні здійснюватися з урахуванням фінансової стійкості банків та стабільності фінансової системи в цілому.

Якщо розглянути, зарубіжний досвід розвитку фінансових інновацій банків, то можна знайти багато прикладів успішних впроваджень нових продуктів та послуг. Наведемо приклади з різних країн світу:

Revolut (Велика Британія). Revolut - це мобільний банк, який пропонує безкоштовні міжнародні перекази грошей, обмін валют без комісії та можливість замовлення карток на основі принципу «pay as you go». Revolut став одним з найшвидших та найбільш успішних стартапів у фінтех-індустрії та заробив величезну популярність серед користувачів. [45]

N26 (Німеччина). N26 - це мобільний банк, який пропонує безкоштовне відкриття рахунку та картки, миттєві перекази та повністю цифровий досвід користувача. N26 також має високий рівень захисту та безпеки, який дає користувачам повну впевненість в тому, що їхні гроші захищені. [45]

TransferWise (Велика Британія). TransferWise - це онлайн-сервіс, який дозволяє клієнтам відправляти гроші за кордон з меншими комісійними від банків. TransferWise використовує технологію миттєвого обміну валют за реальним курсом, що дає клієнтам можливість заощадити значну суму коштів.

Ally Bank (США). Ally Bank - це онлайн-банк, який пропонує безкоштовні рахунки, високі відсотки на депозити та кредитні картки з кешбеком. Ally Bank забезпечує клієнтам швидкий та легкий доступ до фінансових послуг, що робить його дуже популярним серед користувачів. [45]

JPMorgan Chase & Co (США). JPMorgan Chase & Co запустив Blockchain Interbank Information Network (IIN) - платформу для обробки платежів, яка дозволяє банкам обмінюватися даними про платежі в режимі реального часу. Це зменшує час обробки та знижує ризики зворотних платежів. [45]

DBS Bank (Сінгапур). DBS Bank запустив платформу для торгівлі металами на основі блокчейну. Це дозволяє клієнтам купувати та продавати метали в режимі реального часу, отримувати миттєві підтвердження та зменшувати час на обробку та вирішення спорів. [45]

Bank of America (США). Bank of America запустив робота-адвайзера для інвестування. Це дозволяє клієнтам отримувати персоналізовані поради щодо інвестування та забезпечує більш доступний доступ до послуг фінансового планування.

Standard Chartered Bank (Сінгапур). Standard Chartered Bank запустив мобільний банк для мікропідприємців, який дозволяє здійснювати безкоштовні перекази та отримувати миттєвий доступ до фінансових послуг. [40]

CaixaBank (Іспанія). CaixaBank запустив мобільний додаток, який дозволяє клієнтам здійснювати платежі та перекази за допомогою голосових команд, що підвищує зручність та швидкість здійснення операцій. [40]

Ці приклади демонструють, як фінансові інновації можуть стати ключовим інструментом для впровадження нових бізнес-моделей та забезпечення зручного та ефективного обслуговування клієнтів. Деякі з основних переваг фінансових інновацій для банків включають:

Підвищення конкурентоспроможності. Банки, які успішно впроваджують фінансові інновації, можуть залучати більше клієнтів та забезпечувати кращі фінансові послуги, що сприяє збільшенню їх доходів.

Покращення ефективності та зменшення витрат. Фінансові інновації можуть допомогти банкам зменшити витрати на технічну інфраструктуру та операційні витрати, що підвищує їхню ефективність.

Підвищення рівня задоволеності клієнтів. Фінансові інновації дозволяють банкам забезпечувати зручний та доступний доступ до фінансових послуг, що збільшує рівень задоволеності клієнтів та забезпечує їх лояльність.

Забезпечення нових джерел доходів. Фінансові інновації дозволяють банкам розширити свій портфель продуктів та послуг, що в свою чергу може забезпечити нові джерела доходів.

Отже, фінансові інновації є важливим інструментом для розвитку банків та їхнього успішного конкурування на ринку. Важливо, щоб банки в Україні зосередилися на вирішенні проблем, які перешкоджають їхньому розвитку фінансових інновацій, та взяли на озброєння успішний досвід розвинених країн.

Для АТ «Універсал банку» я б рекомендував для поліпшення та впровадження фінансових інновацій:

Зосередження на потребах клієнтів. Банк повинен використовувати дані та аналізи щодо поведінки клієнтів, щоб розуміти їхні потреби та побажання щодо фінансових послуг. Це допоможе банку розробити продукти та послуги, які будуть ефективними та зручними для клієнтів.

Впровадження нових технологій. Банк має використовувати новітні технології для поліпшення процесів обслуговування клієнтів та забезпечення більш ефективної роботи банку. Наприклад, банк може використовувати

штучний інтелект та машинне навчання для аналізу даних та розробки персоналізованих фінансових послуг.

Партнерство з технологічними компаніями. Банк може встановити партнерство з технологічними компаніями для використання їхніх інноваційних рішень та технологій. Це може допомогти банку прискорити впровадження нових продуктів та послуг та зменшити витрати на їх розробку та впровадження.

Розвиток кадрів. Для успішного впровадження фінансових інновацій банк повинен мати в своїй команді кваліфікованих спеціалістів, які володіють необхідними знаннями та навичками. Тому важливо розвивати кадровий потенціал банку, проводити навчання та підвищення кваліфікації працівників.

Використання методів інноваційного менеджменту. Банк має використовувати методи інноваційного менеджменту, щоб забезпечити ефективну розробку та впровадження фінансових інновацій. Це означає, що банк повинен створити спеціальний відділ або команду, яка буде відповідати за розробку та впровадження інноваційних проектів, а також використовувати методики, такі як дизайн-мислення, Agile та Scrum, щоб прискорити процес розробки та впровадження фінансових інновацій.

Підтримка держави. Держава може забезпечити підтримку банків у впровадженні фінансових інновацій, наприклад, надавати державні гранти та субсидії для досліджень та розробок в цій сфері, створювати сприятливі законодавчі умови для впровадження нових продуктів та послуг, а також проводити освітні кампанії для забезпечення належного рівня фінансової грамотності серед населення.

Отже, шляхи поліпшення впровадження фінансових інновацій для АТ «Універсал банку» включають зосередження на потребах клієнтів, використання нових технологій, партнерства з технологічними компаніями, розвиток кадрів, використання методів інноваційного менеджменту та підтримку держави. Діяти комплексно в цих напрямках допоможе банку стати більш конкурентоспроможним на ринку та забезпечити досягнення успіху в розвитку фінансової сфери.

Проаналізуємо можливості, які пропонують фінансові інновації для українських банків:

Мобільні платежі. В Україні зараз досить популярними є безготівкові платежі через інтернет-банкінг або термінали, проте мобільні платежі можуть стати ще більш зручним та швидким способом оплати. Такі платежі дозволять клієнтам здійснювати оплату різних послуг з будь-якого місця з використанням смартфонів.

Онлайн-кредитування. Українські банки можуть запровадити онлайн-кредитування, що дозволить клієнтам оформляти кредитні заявки онлайн та отримувати швидке рішення щодо надання кредиту. Це зменшить час обробки та зробить процес кредитування більш доступним та ефективним.

Використання блокчейн-технологій. Українські банки можуть використовувати блокчейн-технології для забезпечення безпеки та ефективності проведення фінансових операцій. Наприклад, використання блокчейну може сприяти зменшенню ризиків шахрайства та забезпечити більш швидку обробку платежів.

Розширення екосистеми фінансових послуг. Українські банки можуть розширити свої екосистеми фінансових послуг, щоб забезпечити клієнтам більше можливості для отримання фінансової підтримки та забезпечення більш широкого спектру послуг. Наприклад, банки можуть включити до своєї екосистеми різноманітні фінансові послуги, такі як страхування, інвестування, пенсійні фонди тощо.

Використання штучного інтелекту та машинного навчання. Українські банки можуть використовувати технології штучного інтелекту та машинного навчання для автоматизації рутинних процесів та забезпечення персоналізованого обслуговування клієнтів. Наприклад, за допомогою машинного навчання банки можуть аналізувати поведінку клієнтів та розробляти персоналізовані фінансові продукти та послуги, що підвищує їхню цінність та конкурентоспроможність.

Таким чином, Україна сьогодні має великий потенціал для розвитку фінансових інновацій, існує кілька шляхів, які можуть допомогти у впровадженні успішних фінансових інновацій банками в Україні:

Розвиток цифрової інфраструктури. Для успішного впровадження фінансових інновацій в Україні потрібна ефективна цифрова інфраструктура. Банки мають активно сприяти розвитку цифрової інфраструктури, зокрема, використовувати сучасні технології для підвищення швидкості обробки платежів та забезпечення більш швидкого та зручного обслуговування клієнтів.

Розробка нових продуктів та послуг. Банки повинні зосереджуватися на розробці нових продуктів та послуг, які відповідають потребам клієнтів. Наприклад, банки можуть запроваджувати онлайн-кредитування, мобільні платежі та інші інноваційні фінансові послуги.

Партнерство з технологічними компаніями. Банки можуть співпрацювати з технологічними компаніями для розробки та впровадження нових технологій у фінансову сферу. Такі партнерства можуть забезпечити доступ до новітніх технологій та зменшити витрати на їх розробку та впровадження.

Підтримка держави. Уряд України може допомогти у розвитку фінансових інновацій шляхом створення сприятливого законодавчого середовища та надання фінансової підтримки. Наприклад, держава може запровадити фіскальні пільги для банків, які впроваджують інноваційні техн ології, або надавати фінансову підтримку для проведення науково-дослідницької роботи в цій сфері.

Розвиток кадрів. Для успішного впровадження фінансових інновацій банки повинні мати в своїй команді кваліфікованих спеціалістів, які володіють сучасними знаннями та навичками. Тому важливо розвивати кадровий потенціал банків, зокрема, проводити навчання та підвищення кваліфікації працівників.

Активна комунікація з клієнтами. Банки мають активно спілкуватися зі своїми клієнтами, зокрема, використовувати соціальні мережі та інші канали комунікації для збору відгуків та пропозицій від клієнтів щодо вдосконалення фінансових продуктів та послуг.

Отже, шляхи розвитку успішних впроваджень фінансових інновацій банків в Україні полягають у розвитку цифрової інфраструктури, розробці нових продуктів та послуг, партнерствах з технологічними компаніями, підтримці державою, розвитку кадрів та активній комунікації з клієнтами. Важливо звернути увагу на кожний з цих напрямків та діяти комплексно для досягнення успіху у розвитку фінансової сфери в Україні.

Отже, фінансові інновації можуть допомогти Україні в розвитку фінансової сфери, забезпечивши більш доступне та ефективне обслуговування клієнтів, підвищуючи конкурентоспроможність банків та забезпечуючи нові можливості для розвитку економіки. Важливо, щоб українські банки були відкриті до нових технологій та інновацій та зосереджувалися на розвитку нових продуктів та послуг, які відповідають потребам клієнтів та забезпечують їхню задоволеність.

ВИСНОВКИ

На сьогоднішній день глобалізація світових фінансових ринків стала ключовим фактором, що сприяє економічному зростанню України, та визначає ефективність діяльності банківської сфери країни. Фінансові інновації мають особливе значення у цьому контексті, оскільки вони дозволяють покращити якість надання банківських послуг та забезпечити більшу ефективність фінансового сектору.

У роботі визначено, що фінансові інновації є процесом впровадження нових ідей, продуктів, послуг або підходів у фінансову сферу, з метою покращення фінансових результатів та забезпечення більш ефективної роботи. Сутність фінансових інновацій полягає в розробці та впровадженні нових ідей, що дозволяють забезпечити конкурентні переваги на ринку та підвищити якість надаваних послуг.

У банківській сфері фінансові інновації проявляються у різних аспектах, таких як платіжні технології, кредитування, інвестування, ощадні продукти та інші. Особливою ролью в цьому процесі займається впровадження цифрових технологій та інформаційних систем, які дозволяють банкам створювати нові продукти та сервіси, а також поліпшувати існуючі.

У цілому, розвиток фінансових інновацій у банківській сфері сприяє підвищенню ефективності банківської діяльності та забезпеченню більш якісного та зручного обслуговування для клієнтів. Однак, для успішного впровадження фінансових інновацій необхідно мати достатній рівень технічних знань та досвіду, а також розуміти потреби та очікування клієнтів.

У процесі дослідження фінансових інновацій в платіжно-розрахункових продуктах АТ "Універсал Банк" було виявлено, що банк активно впроваджує нові технології та продукти з метою поліпшення якості надання послуг своїм клієнтам та збільшення їх задоволеності.

У банку було запроваджено цифрові канали обслуговування, такі як мобільний додаток та онлайн-банкінг, які дають клієнтам можливість здійснювати різноманітні операції та платежі з будь-якої точки світу. Крім того, впроваджені нові платіжні системи, такі як Google Pay та Apple Pay, що дозволяють клієнтам здійснювати безконтактні платежі за допомогою своїх смартфонів.

Також було виявлено, що АТ "Універсал Банк" активно працює над розширенням своєї мережі партнерів з метою надання більш широкого спектру послуг своїм клієнтам. В рамках цього були запроваджені нові проекти, такі як "Мікрокредитування для малого та середнього бізнесу" та "Фонд сприяння інноваційному розвитку України", які дозволяють клієнтам банку отримати фінансову підтримку на розвиток своїх бізнесів.

АТ "Універсал Банк" активно впроваджує фінансові інновації в кредитно-інвестиційних та ощадно-капіталотворчих продуктах з метою поліпшення якості обслуговування своїх клієнтів та збільшення конкурентоспроможності на ринку банківських послуг. У цьому банку є чимало досягнень, зокрема, впровадження онлайн кредитування та мобільного банкінгу, що значно спрощує процес отримання кредитів та надання банківських послуг клієнтам.

Проте, порівняно зі світовими лідерами у галузі фінансових інновацій, АТ "Універсал Банк" ще має потенціал для розвитку, зокрема, у впровадженні блокчейн-технологій та інших інноваційних рішень, які забезпечать більш ефективне та зручне обслуговування клієнтів.

У загальному, впровадження фінансових інновацій у кредитно-інвестиційних та ощадно-капіталотворчих продуктах є важливим напрямком для АТ "Універсал Банку", який дозволяє забезпечити більш якісне та зручне обслуговування клієнтів та збільшити свою конкурентоспроможність на ринку банківських послуг.

Отже, можна стверджувати, що АТ "Універсал Банк" активно розвивається в галузі фінансових інновацій в платіжно-розрахункових продуктах і зосереджує

свою увагу на забезпеченні максимальної зручності та якості надання послуг своїм клієнтам.

Українські банки стикаються з декількома проблемами при розвитку фінансових інновацій. Найбільші з них: Низький рівень технологічної готовності банківських систем; Обмежена доступність технологічних рішень на ринку; Низький рівень культури використання банківських послуг в Україні; Недостатнє сприйняття нововведень споживачами; Регуляторні бар'єри.

Щоб зменшити ці проблеми та прискорити розвиток фінансових інновацій в Україні, банки можуть вжити наступних заходів: Розвивати власні технологічні рішення або залучати сторонніх постачальників; Вдосконалювати маркетингові стратегії для підвищення свідомості споживачів про нові фінансові продукти та послуги; Забезпечувати високий рівень безпеки фінансових операцій; Посилювати співпрацю з регуляторами для зменшення бюрократичних перешкод та підвищення ефективності регулювання фінансового сектора.

У АТ "Універсал Банк" можна виділити наступні шляхи розвитку фінансових інновацій: Посилення роботи з власними фінансовими стартапами та партнерами зі сфери технологій; Розвиток більш простих та зрозумілих фінансових продуктів для клієнтів; Забезпечення максимального комфорту та зручності користування банківськими продуктами за допомогою використання сучасних технологій; Запровадження новітніх методів аналізу та ризик-менеджменту для підвищення якості кредитування та інвестування клієнтів.

Таким чином, шляхи подальшого розвитку фінансових інновацій в банківській сфері України полягають у постійному впровадженні нових технологій та розвитку інфраструктури для забезпечення швидкої та зручної надання банківських послуг.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Шумило І., Лисенко Р. Теоретичні і практичні аспекти аналізу стану фінансової системи економіки. Вісник Національного банку України. 2006. № 3. С. 6–11.

2. Міщенко С.В. Нові тенденції у монетарній політиці та регулюванні фінансових систем. Фінанси і кредит. 2014. № 40. С. 23-29.

3. Науменкова С.В. Підвищення доступності фінансових послуг: актуальні питання регуляторної практики. Фінанси України. 2013. № 10. С. 20–33.

4. Міщенко В.І. Методологічні та методичні проблеми запровадження таргетування інфляції. Вісник Національного банку України. 2006. № 5. С. 22–32.

5. Диба М., Осадчий Є. Вплив глобалізації на банківську систему України. Вісник Національного банку України. 2011. № 11. С. 19–23.

6. Світовий досвід та перспективи розвитку електронних грошей в Україні Науково-аналітичні матеріали. Вип. 10. К.: Національний банк України, Центр наукових досліджень, 2008. 145 с.

7. Міщенко С. Економіко-статистичний аналіз факторів монетизації економіки. Вісник Національного банку України. 2012. № 1. С. 31–33.

8. Skinner C. Digital Bank: Strategies to Launch or Become a Digital Bank [Text] / C. Skinner. — Marshall Cavendish International (Asia) Pte Ltd., 2014.

9. Коваленко В. В. Розвиток FinTech: загрози та перспективи для банків України. Приазовський економічний вісник. 2018. № 4(9). С. 127–133. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2018/4_09_uk/24.pd (Дата звернення: 15.05.2023).

10. Інноваційний менеджмент [Електронний ресурс] : навч. посіб / С. В. Гарбуз, Т. Є. Пєнкіна, Л. М. Хоменко, Т. О. Соболєва ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Електрон. текстові дані. - Київ : КНЕУ, 2013. - 667,[5] с.

11. Oslo Manual. Guidelines for Collection and Interpretation of Innovation Data. A Joint publication on OECD and Eurostat. 2005. URL: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/OSLO/EN/OSLO&EN.PDF (Дата звернення: 15.05.2023).

12. Tufano P. Financial innovation / P. Tufano // Handbook of the Economics of Finance. – 2003. – № 4. – P. 307–336.

13. Федоренко В. Г. Інвестознавство : підруч. / В. Г. Федоренко. – К. : МАУП, 2004. – 480 с.

14. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / Г. М. Азаренкова,Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. – К. : Знання-Прес, 2009. – 299 с.

15. Мозговий О. М. Міжнародні фінанси : підруч. / О. М. Мозговий. – К. : КНЕУ, 2005. – 267 с.

16. Белінська Г. В. Ринок фінансових інновацій: сутність, особливості та передумови створення / Г. В. Белінська // Наукові праці НДФІ. – 2016. – №1(74). – С.137- 148.

17. Кириченко О. А. Банківський менеджмент : підруч. О. А. Кириченко,В. І. Міщенко. – К. : Знання, 2005. – С. 768.

18. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. 13. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Проблеми вдосконалення управління державними корпоративними правами. Економіка України. 2002. № 5. С. 29–36.

19. The BAI Global Innovation Awards [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bai.org/globalinnovations/awards/ categories

20. Міщенко С.В. Удосконалення управління економічним капіталом банку з урахуванням ризику ліквідності. Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2008. № 3. С. 90–93.

21. Коваленко В. В. Розвиток FinTech: загрози та перспективи для банків України. Приазовський економічний вісник. 2018. № 4(9). С. 127–133. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2018/4_09_uk/24.pd (Дата звернення: 15.05.2023).

22. Пантелєєва Н.М. Фінансові інновації в банківській системі: теорія, методологія, практика: монографія. К.: УБС НБУ, 2014. 540 с.

23. Науменкова С. Фінансова інклюзивність та проблеми забезпечення доступу населення до базових фінансових послуг в Україні. Вісник Національного банку України. 2014. № 11. С. 31–37.

24. Дорофеєв Д. А., СУТНІСТЬ І КЛАСИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ У ФІНАНСОВОМУ СЕКТОРІ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/22_1_2018ua/21.pdf (Дата звернення: 15.05.2023).

25. Napoli R. Innovation in the Financial Sector: Persistence and Schumpeterian Hypotheses. Journal of Service Science and Management. 2008. № 1. P. 215–226.

26. Нікіфоров П.О., Третякова О.В., Харабара В.М., Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://econom.chnu.edu.ua/journal/index.php/ecovis/article/view/168/126 (Дата звернення: 15.05.2023).

27. Міщенко С.В. Проблеми оцінки впливу стабільності функціонування грошово-кредитної сфери на економічну безпеку країни. Фінанси України. 2010. № 7. С. 35–49.

28. Мишкін Ф.С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків; пер. з англ. С. Панчишин, Г. Стеблій, А. Стасишин. К.: Основи, 1998. 963 с.

29. Tufano P. Financial Innovation and First Mover Advantages. Journal of Financial Economics. 1989. № 25. P. 213–240.

30. Iryna Krasnova, Vladislav Lavreniuk, Andrii Nikitin. Identification of risks of the bank business model 2022, [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.proquest.com/openview/ba3c8d1ea9a5e2a0ced2fd33b2c4130a/1?pq-origsite=gscholar&cbl=5215147 (Дата звернення: 15.05.2023).

31. Жупанин В. Проблеми збалансованості внутрішніх заощаджень та зовнішніх запозичень банків в умовах нестабільності фінансових ринків. Вісник Національного банку України. 2008. № 7. С. 8–12.

32. Naumenkova S., Malyutin O., Mishchenko S. Transition to Inflation Targeting in Ukraine: New Tools for Monetary Policy. Bulletin Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics. 2015. № 166. P. 31–39.

33. Гнучкий режим курсоутворення: етапи запровадження та можливі наслідки для економічного розвитку України: науковоаналітичні матеріали. Вип.15. К.: Національний банк України; Центр наукових досліджень, 2010. 124 с.

34. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Поняття системного ризику та підходи до визначення системно значущих банків. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду. Львів: Ін-т регіональних досліджень, 2014. С. 186–196.

35. Кротюк В.Л. Еволюція підходів до оцінки капіталу в Базельських угодах. Банківська справа. 2006. № 4. С. 3–9.

36. Науменкова С. Базель I, II, III: розвиток підходів для зміцнення регуляторної основи. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка». 2015. № 12. С. 39–48.

37. Жупанин В.В. Організація залучення заощаджень населення на основі випуску казначейських зобов’язань України. Фінанси України. 2008. № 2. С. 44–58.

38. Науменкова С.В. Недержавне пенсійне забезпечення. К.: Знання, 2010. 66 с.

39. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Макропруденційні інструменти в механізмі забезпечення фінансової стабільності. Фінанси України. 2015. № 10. С. 53–76.

40. Пантєлєєва Н.М. Черкаський навчально-науковий інститут, ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ: ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ, [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2017/3_03_uk/17.pdf (Дата звернення: 15.05.2023).

41. Науменкова С.В. Функціонування недержавних пенсійних фондів на ринку фінансових послуг України. Фінанси України. 2010. № 4. С. 3–16.

42. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Сучасні проблеми капіталізації банківської системи України. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2013. № 2. С. 3–11.

43. Ризики, загрози, пріоритети та наслідки реформування пенсійної системи України: аналіт. доповідь / О.П. Коваль та ін. К.: ІСД, 2012. С. 91–94.

43. Банківська система України: інституційні зміни та інновації: кол. моногр./ [Л.О. Примостка, М.І. Диба, І.В. Краснова та ін.]; за заг. ред. Л.О. Примостки. – К.: КНЕУ, 2015. – 434 с.

44. Банківський менеджмент: інноваційні концепції та моделі [Електронний ресурс] : монографія / [Примостка Л. О., Примостка О. О., Карчева І. Я. та ін.] ; заг. та наук. ред. Л. О. Примостка ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "КНЕУ". - Електрон. текстові дані. - Київ : КНЕУ, 2017. с.380.

45 Семеног А. Екосистеми цифрових платформ як фактор трансформації бізнесу в умовах цифрової економіки. Вісник КНУТД. 2019. № 4(137). С. 39–50. DOI: 10.30857/2413-0117.2019.4.4

46. Bloomberg. Republican Platform Under Trump Backs GlassSteagall’s Return. URL: https://www.bloomberg.com/politics/articles/2016-07-18/republican-platform-under-trump-backsglasssteagall-s-return

47. АТ «Універсал Банк», [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.universalbank.com.ua/

48. АТ КБ «ПРИВАТБАНК», [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://privatbank.ua/

49. Sportbank, [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://sportbank.ua/?aff_id=067816&utm_source=sd&r=1&aff_sub=618651316 (Дата звернення: 15.05.2023).

50. Кредобанк, [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://kredobank.com.ua/ (Дата звернення: 15.05.2023).

51. Статистика НБУ, [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://bank.gov.ua/ (Дата звернення: 15.05.2023).

52. Фінансовий бізнес: інновації, фінтех, регулювання: міжнародна колективна монографія / за заг ред д.е.н., проф. Л.О. Примостки / Л.О. Примостка, І.В. Краснова, В.В. Лавренюк, Л.М. Сембієва та ін. - Київ: КНЕУ, 2022. - 375 [1] с.

53. Фінансова інновація: фінансові інструменти та технології, [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://buklib.net/books/22583/ (Дата звернення: 15.05.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

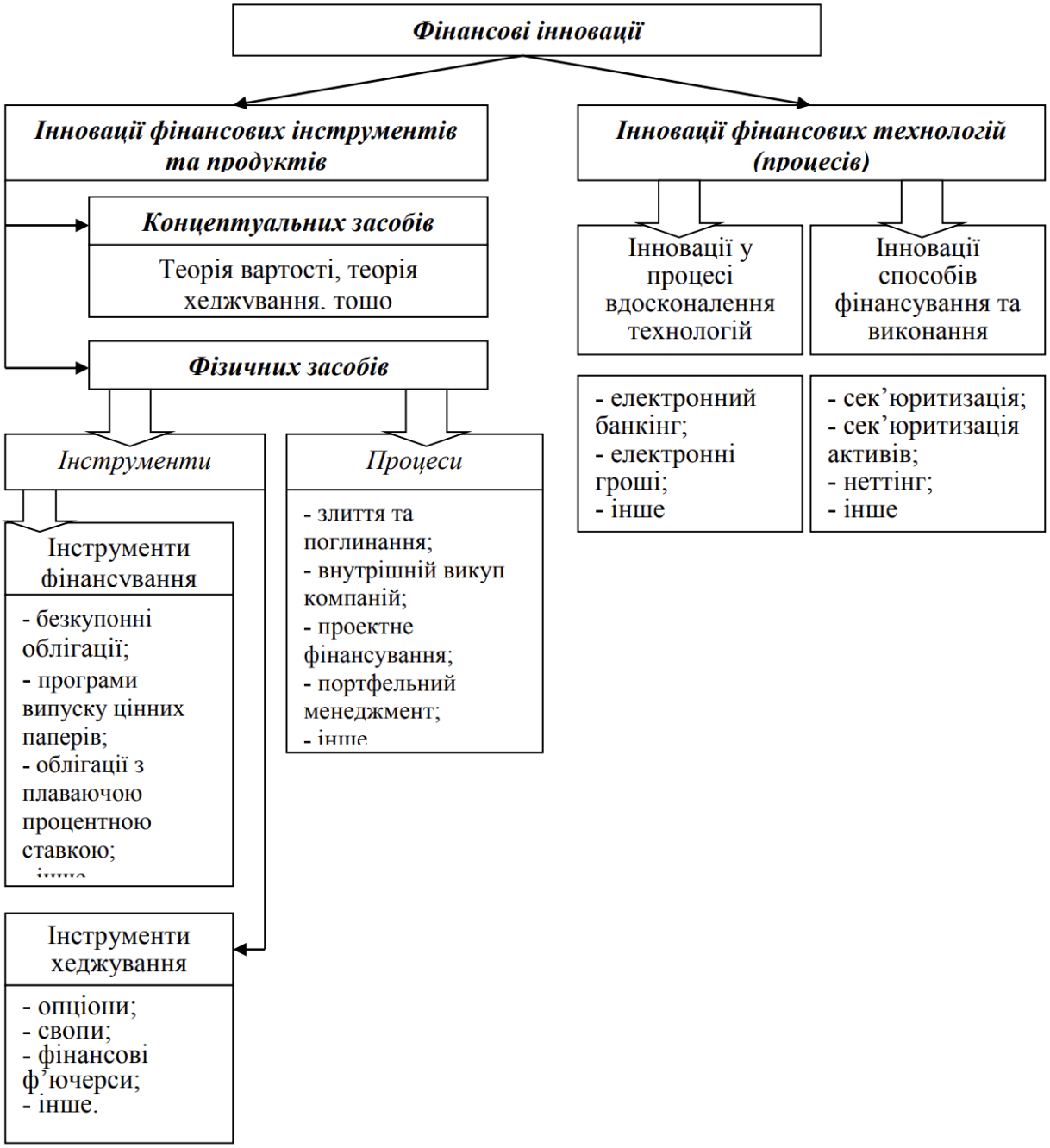

Рисунок А – Класифікація фінансових інновацій за формою існування

Джерело: побудовано автором з використанням матеріалів [53]

Додаток Б

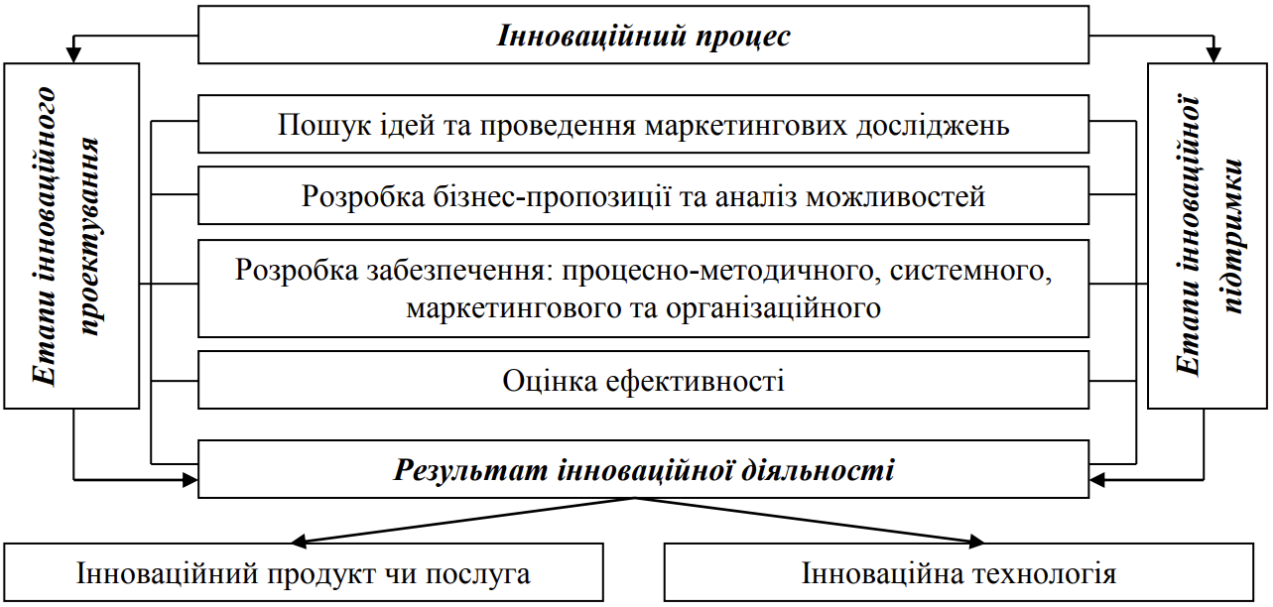

Рисунок Б – Процес створення та реалізації банківської інновації

Джерело: побудовано автором з використанням матеріалів [9, с. 68]

Додаток В

Огляд фінансових інновацій, які застосовують провідні банки України

Назва банку	**Фінансові інновації**
Приват Банк	Інтернет-банкінг Приват24; 19 мобільних додатків, пристосувані до певного типу користувачів; основні послуги: оформлення депозиту; оформлення страхового полісу; погашення кредиту; купівля квитків на спортивні змагання; обмін валюти; будь які види платежів; поповнення мобільного телефону; переказ коштів; замовлення додаткових платіжних карт; технологія оплати за допомогою обличчя - FacePay24
Ощадбанк	WEB-банкінг «Ощад 24/7»; послуги: перегляд виписок за рахунками; будь-які види платежів; оформлення депозиту; переказ коштів;-погашення кредиту;- замовлення додаткових платіжних карт.
Укрсоцбанк	банкінг UniCredit Online; послуги: перегляд виписок за рахунками; оформлення депозиту; обмін валюти; переказ коштів; будь-які види платежів; поповнення мобільного телефону
Альфабанк	Alpha Mobile Banking - послуга, яка дає прямий доступ до банківських операцій і транзакцій онлайн. Завдяки цій системі можна: переглядати залишки і рухи рахунків і карт, перераховувати кошти між своїми рахунками і сторонніми рахунками в Альфа-Банку, погасити кредит без комісії в будь-який час, оплачувати рахунки за комунальні послуги, оплачувати страхові внески та інше. Інтернет-банкінг «ОК, Альфа» - дистанційний помічник для підприємців. Особливості: швидка реєстрація; просте управління рахунками; зручна відправка звітів до податкової; віртуальний персональний менеджер.
Monobank	онлайн платформа, яка прив'язана до Universal банку. Інноваційним для українців є кешбек. Залежно від виду товарів і послуг, за які клієнт Monobank буде платити карткою, йому повернеться на рахунок від 2 до 20% товару чи послуги.

Джерело: розроблено автором